

LETO XIV. ŠT. 3
ŽALEC, 1. III. 1959

IZDAJA
KMETIJSKA
PROIZVAJALNA
POSLOVNA ZVEZA V ŽALCU

Hmeljniki pred pomladjo 1959. V ozadju trg Braslovče

VSEBINA ŠT. 3/1959

Stran	Stran
Izboljšujemo zlagoma odvodnjene slabe zemlje! (inž. D. Honzak) 42	KZ Braslovče 1959 — Fotoreportaža 48
Pravočasno si pripravimo ročno orodje za obrezovanje hmelja! (inž. Lojze Kač) 42	Tokrat pa — Braslovče! (Jaka Stokan) 50
Strokovni nasveti nekdanj in dandanes (***) 43	Pomladne sape z Vinske gore (Miro Lešnik) 52
Nova hmeljarska področja v LRS leta 1958 (statistika) 44	Savinjski golding pred LS LRS 53
Hmeljarstvo v novih pogojih (Karel Kač) 46	Kooperacija v hmeljarstvu v celjskem okraju (Stane Sotlar) 53
Dnevna poročila o sklepanju kooperacijskih pogodb (***) 46	Vodilno osebje v hmeljarskih kmetijskih zadrugah (***) 54
Vse za večji pridelek mrve s travnikov! (inž. Stane Marovt) 47	Pot na svetovno razstavo v Bruselj (inž. Stane Marovt - Anton Sepec) 56

INŠTITUT ZA HMELJARSTVO ŽALEC

Izboljšujemo zlagoma odvodnjene slabe zemlje

Ing. D. Honzak

Zamočvirjene zemlje na moč otežujejo dvig našega kmetijstva. Zakaj? Zavzemajo namreč razmeroma precejšnje površine, dajejo pa majhne pridelke, torej tudi majhne dohodke. Navadno raste na takih zemljah le kislja trava, močvirno rastlinstvo in mah, kar daje komaj 1000 škrobnih enot na ha. Rast boljših trav in po njih večja količina škrobnih enot (na ha 8000) ali pa gospodarsko uspešna vzgoja zahtevnejših posevkov in nasadov je zaradi slabe zračnosti in prevelike vlažnosti zemlje, oziroma zavoljo močnega izpiranja apna in rastlinskih hranilnih snovi sploh onemogočena.

Na čezmerno vlažnih terenih, zlasti v kotanjastih predelih se razvijajo tako imenovana »zaglejena tla« (mednarodni strokovni naziv). Ta tla imajo močno vlažen redukcijski »glej« horizont, z velikimi in gostimi rdečerjav obarvanimi izločinami železovega hidroksida. Nastala so zaradi pomanjkanja kisika in zaradi velike količine glinastih delcev. V njihovem prerezu, do globine 150 cm, opazimo sivkast, modrikast ali zelenkast glinast sloj. Navedeni glinast sloj je ponekod opaziti že koj pri vrhu tal, drugod pa nekoliko globlje. Najslabša so seveda tista tla, kjer moremo opaziti zaglejevanje že blizu površine zemlje.

Skoraj za vse čezmerno vlažne zemlje je značilno, da vsebujejo malo zraka, da se koreninski laski zadržujejo blizu površine zemlje (ker je tam pač več zraka), da segajo globlje le debelejšje korenine, (ki črpajo vodo), da deževnikov in drugih drobnoživk skoraj ni opaziti, skratka da ponehava biološka razgibanost v takih zemljah že malo globlje od površine. Mrtva zemlja se začne v nekaj primerih že 15–20 cm globoko, na splošno pa le malo globlje od navedene številke. Tudi najhujša suša te zemlje ne prezrača.

Z odstranitvijo odvečne vlage, to je z drenažami in s kanali, sicer izboljšamo lastnosti zemlje (predvsem v prid številnih zračnih votlinic), vendar pa bi splošno stanje v zemlji le počasi izboljšali, če ne bi vmes posegel človek. Kmetovalci vedo iz izkušenj, da je 10–15 cm globok sloj živice preplitev za dosego normalnih pridelkov, še manj pa ustreza potrebam intenzivnih rastlin. Torej je potrebno, da ta sloj poglobimo. Prizadevni kmetovalci so to že poskušali. Nekateri so začeli s preoravanjem zemljišča še pred odvodnjo, drugi pa takoj po odvodnji. Ledino so orali 20–25 cm globoko (tako kot normalno zemljo), toda boljšega pridelka niso dosegli, ne prvi, ne drugi. Prvi zaradi tega ne, ker so preoravali čezmerno vlažno zemljo, brazde so se le obračale in z vso težo padle spet nazaj na zemljo, ne da bi se zdobile. Voda je nemoteno napolnjevala spet vse votlinice nad zemeljskimi delci, stanje je ostalo enako kot prej, le s to razliko, da se je s preoravanjem uničila naravna travna ruša. Setev njivskih posevkov ali zasanjanje nasadov pa v takem primeru sploh ne pride v poštev. Drugi, ki so preoravali drenažirano ledino, niso dosegli večjega pridelka, ker so z oranjem do globine 25 cm vrgli na površino najmanj 10 cm nerodovitne mrtvice, s tem so zmanjšali vsebino sprstenice ter tako onemogočili normalno rast posejanih rastlin.

Neogibnost, da razširimo površine pod intenzivnimi kulturnimi rastlinami, pa je toliko, da ni moč čakati, da bi narava sama po opravljenih tehničnih melioracijah zlagoma izboljševala zemljo. Zaradi tega so, po odstranitvi odvečne vlage z odprtimi jarki, drenažami in kritično drenažo, nujno potrebni še ustrezni agromelioracijski ukrepi, da bi zemlja v čim krajšem razdobju pridobila normalno plodnost in sčasoma postala sposobna tudi za vzgojo intenzivnih rastlin.

Za zdaj nimamo podatkov, kako se rast zahtevnih rastlin obnaša na odvodnjenih zemljiščih, kajti vsi povojni primeri gojitve so šele od leta 1957-58. Po le-teh še ne moremo splošno veljavno zaključevati.

Po doseženih izkustvih pa moremo pričakovati, da bo precej osušenih zemljišč po opravlje-

nih agromelioracijskih ukrepov sposobnih za ustrezno intenzivno proizvodnjo, v hmeljnih predelih pa za hmelj.

Agromelioracijske ukrepe bomo morali izbirati in izvajati izključno le na podlagi pedoloških preiskav ter na podlagi geoloških in klimatskih pogojev za vsak primer posebej. Zaradi tega ne moremo v tem članku navesti ukrepov, ki bi zadovoljili vsakega zainteresiranega. V glavnem prištevamo med agromelioracijske ukrepe: postopno poglobljanje ornice (ob vsakem temeljnem gnojenju za 2–3 cm, le v izrednih primerih tudi globlje) s kalcifikacijo, humifikacijo in fosfatizacijo. Navajamo primer agromelioracijskih ukrepov na melioriranih slabo zaglejenih naplavljenih kisljih tleh KG Arja vas.

Na ledini so najprej opravili plitko preoravanje ruše na globino 5 cm. Ko je ruša razpadla, so zemljo preorali na globino 15 cm ter posejali

Inž. Lojze Kač

Pravočasno si pripravimo ročno orodje za obrezovanje hmelja

Prve dni aprila bomo začeli odkopavati in obrezovati hmelj. Ze zdaj pa si moramo zagotoviti dovolj in prav nasajenih ter nabrušenih motik. Razumljivo je, da ima sleherna kmetija motiko. Zgolj posest motik pa ni in ne sme biti dovolj! Takoj, že marca, mora umen hmeljar temeljito pregledati vse orodje, tudi motike! Motike bo morda treba znova nabrusiti, tu pa tam celo zamenjati stare z novimi držaji! Skratka, motike moramo imeti tako pripravljene, da jih bomo mogli nemoteno uporabljati med odkopavanjem hmelja. Odkopavanje traja nekako 10 dni. Narava je torej odkopavanju le skopo odmerila čas. Zavoljo tega pa moramo sami pravočasno vse storiti, da ne bi morali od narave določenih dni podaljševati, seveda v našo zaznavno gospodarsko škodo!

Sleherni hmeljar, tudi začetnik, pozna motiko. Ni pa s tem rečeno, da pozna sleherni hmeljar — začetnik tudi nož za obrezovanje hmelja. Verjetno ga mnogi v naravi sploh še niti videli niso. Zaradi tega menimo, da ne bo napak, če z dvema risbama (načrtoma) posredujemo, predvsem hmeljarjem-začetnikom, poznavanje najprikladnejšega noža za obrezovanje hmelja.

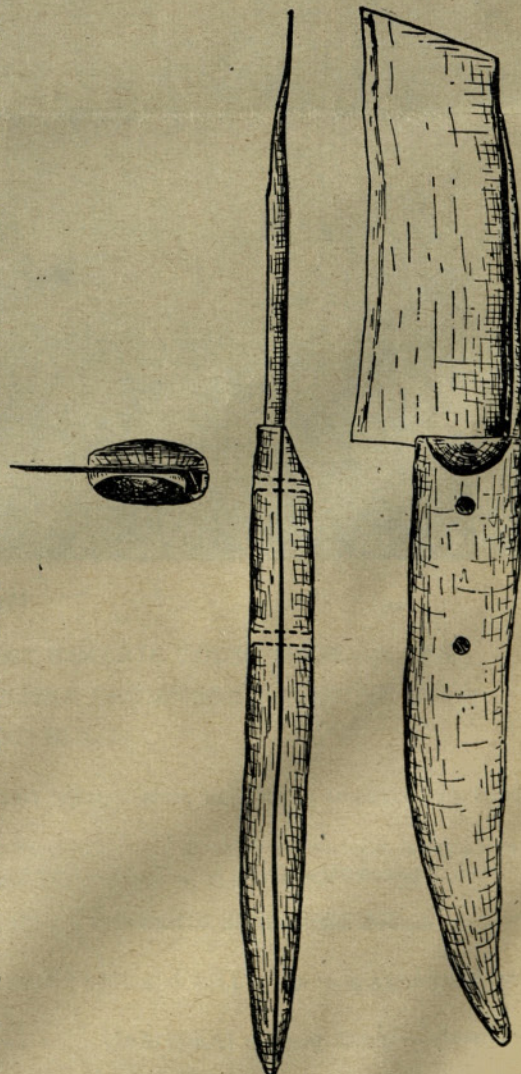
Prva risba (načrt) ponazarja pravilno nasajen nož za obrezovanje hmelja, druga pa nepravilno nasajen nož, tak kakršnega na neseččo česse opažamo pri naših hmeljarjih.

Nož za obrezovanje hmelja sestavlja: rezilo in lesen ročaj. Rezilo, ki z njim obrezujemo hmelj, je v svojem podaljškem obdano z dvema lesenima platnicama, ročajem. Hrbet tega podaljška mora biti povsem zravnani s hrbtoma platnic! Ne sme štrleti iz njiju! Leseni platnici (ročaj) moramo tudi znotraj gladko zbrusiti, tako da se podaljšek rezila prav tesno zlagla s platnicama. Ročaj zakujemo z dvema zakovajema. Prav trdno! Velikost lukenj mora biti povsem enaka debelini zakovice, sicer se bo nož med delom razmajal, teže bomo obrezovali in prav često se nam zna zgoditi, da se nam bo ročaj razčesnil (»počil«). Glava zakovice, enako tudi njen zakovani del, morata biti povsem v ročaju! To pomeni, da je treba površino zakovice in ročaja povsem zravnati, zbrusiti! V nasprotnem primeru se žuljem nikakor ne bomo izognili.

Na prvi risbi moremo natančno razločiti odrez (odsek) na začetku lesenega ročaja, na gornji strani rezila in obreznega rob na spodnji položici. Nikar ne štejte tega za muhavost, sitnost ali svojeglavost strokovnih svetovalcev! Ne! Na tako natančnost nas je primorala 10-letna izkušnja! Le v podrobnosti izdelan nož za obrezova-

oves in jari ječmen. Po žetvi so nadaljevali z izboljšavanjem zemlje. Na strnišče so potrosili apnenega materiala toliko, kolikor je analiza zemlje pokazala, da je potrebno, in vse plitko preorali. Na globino 18–25 cm, kolikor je dopuščala ugotovljena globina živice, pa so podorali še pravšne količine hlevskega gnoja, Thomasove žindre in kalijeve soli. To so opravili 13. in 14. avgusta 1958. Štiri dni pozneje so s podrahljačem zemljo zrahljali in posejali z lupino zaradi podora. Konec novembra so začeli s temeljno obdelavo in gnojenjem za hmelj.

Poudariti moramo, da so bile zgoraj navedene parcele najmanj močvirne, da so bile slabo zaglejene in da je bila živica globoka 15–20 cm. Zaradi tega je bilo moč, da so naglo poglobljali in uvajali intenzivne kulture. Na splošno pa je na čezmerno vlažnih zemljiščih potrebna bonifikacijska doba, ki traja najmanj 3–4 leta.

Načrt pravilno nasajenega noža za obrezovanje hmelja

Strokovni nasveti nekdanj in dandanes

I. RAZMISLJANJA S PRIMERJANJEM »NEKDAJ« in »ZDAJ«

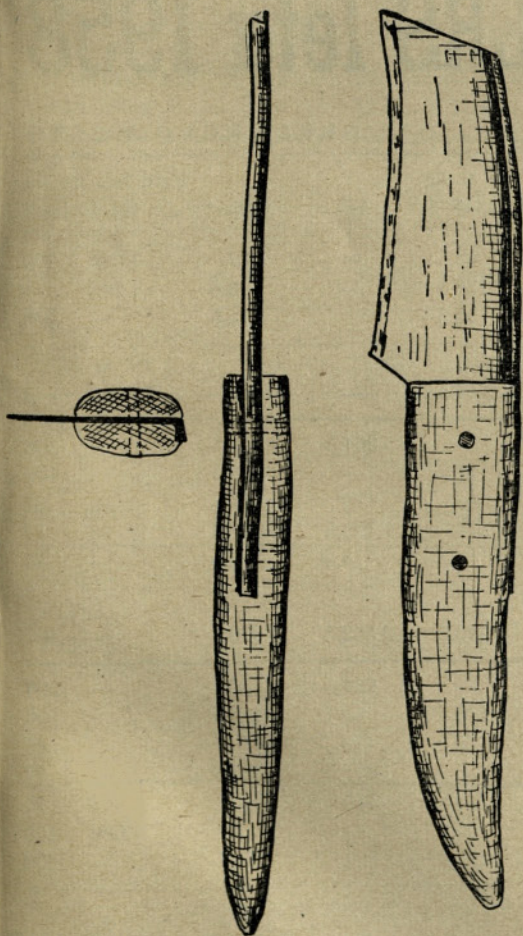
nje hmelja bo rezač mogel uporabljati brez motenj! Na gornjo vdolbino (odrez, odsek) bo rezač stavil palec desnice, z drugimi prsti pa trdno objel ves ročaj. Odrežan spodnji del mu bo dopuščal v mnogih primerih, da se bo mogel približati sredini glave hmeljne korenike, kar bo le moč.

Načrt (risbo) nepravilno nasajenega noža za obrezovanje hmelja morda ni umestno objavljati? Zakaj in čemu? Najčeste naračajo hmeljarji-zacetniki ročno orodje pri obrtniku, ki z njim računajo, da je pač izdelovanju kos! Na nesrečo bo verjetno v več primerih izdeloval nože za obrezovanje hmelja v podjetju, kjer bomo naročili izdelavo, delavec, ki ni hmeljar, oziroma delavec, ki se doslej ni utegnil poučiti o zahtevah obrezovanja. Mimo tega pa je naša stara slaba navada, da odlagamo z naročilom do poslednjega dne. Prav često pohiti hmeljar z naročilom dan pred obrezovanjem. Kakor le ve in zna, »prepriča« delavca, da mu naročilo tudi takoj izpolni. Na nesrečo pa naglica tudi v tem primeru škoduje!

Posledice? Na hitro in od nepoznavalca umnega hmeljarjenja izdelan nož za obrezovanje hmelja ni trden (stabilen), kaj kmalu se razmaja, s hrbtom rezilovega podaljška, ki štrli iznad platnic, se rezač že po nekaj urnem delu onesposobi. Rezačeva dlan je posejana z žulji, često s krvavimi žulji, kaj rada se pridruži zastropitev. Kdo bi vse vedel, kaj vse se lahko zgodi samo z avoljo malomarnosti pri naročanju takega, na prvi pogled resda enostavnega ročnega orodja!

Kdor še nima ustreznih nožev za obrezovanje hmelja, jih naj naroči pri združenem trgovskem podjetju »Hmezad« v Žalcu. Za zdaj je zaloga nožev, kakor tudi drugih ročnih orodij, ki jih zahteva umno hmeljarjenje, še zadostna, ne moremo pa kaj takega trditi za poslednje dneve!

Opozarjamo vse hmeljarje, da bo Inštitut za hmeljarstvo Zalec v marcu, še pred sezono obrezovanja hmelja, organiziral na področju vseh poslovnih zvez, predvsem tistih, kjer so lani šele začeli s pridelovanjem hmelja, demonstracijske tečaje. Poudarjamo, da je skoraj že zahteva za vse začetnike v hmeljarjenju, da se teh tečajev udeleže. Mimo tega se bomo mogli na teh tečajih pomeniti s hmeljarji-zacetniki še o drugih vprašanih, ki se neogibno porajajo v hmeljarjenju sleherni pomlad.

Načrt nepravilno nasajenega noža za obrezovanje hmelja

Nekako pred 100 leti so se v Savinjski dolini začeli prvič ukvarjati s proizvodnjo hmelja, to je, s pridelovanjem za prodajo. Za takojšnjo porabo so ga prav gotovo sadili že v zgodnjem srednjem veku in verjetno tudi že prej! No, morda o tem kdaj pozneje!

Na večjih površinah, čeravno je beseda le o nekaj desetinah hektarov, so začeli hmelj proizvajati za trg pred nekako 80 leti. Čim pa je Savinjska dolina proizvajala hmelj za trg, je bila neogibna tudi strokovnost v proizvodnji!

Tako so se naši predniki morali potruditi že takrat za pisano strokovno besedo. Prvo poučno knjigo o umnem hmeljarjenju v slovenskem jeziku je napisal, kakor sam pravi »v Žavci meseca decembra 1881«, prvi javni pobudnik za umno hmeljarjenje, Janez Hausenbichler.

Knjižica obsega le 20 strani. V ponazoritev objavljamo fotoposnetek naslovne strani. Žigi in podpis na naslovni strani so zanimiv pripovedovalec, kako je knjižica zamenjavala svojega posestnika! Knjižica, pravzaprav brošurica, je dandanes knjižna redkost!

Drug razlog za objavo fotoposnetka naslovne strani in nekaj uvodnih odstavkov iz te knjižice je naša iskrena želja, da hmeljarji-zacetniki na novih področjih LRS — pa morda tudi še kak hmeljar iz Savinjske doline! — spozna neusmiljeno resnico: »Iz malega rase veliko!«

Mimo tega je v »Navodu o hmeljariji« Janez Hausenbichler zbral rajdo klenih, poučnih zrc, ki naj bi brez njih pravzaprav ne smela biti nobena strokovna knjiga!

Na strokovne nasvete v knjižici je seveda gledati raz gledišče — zgodovine! Sicer pa se je moč marsikaj naučiti tudi s primerjanjem »nekdanj« z »zdaj!«

Skok z doma v svet! V te uvodne besede vključujemo »Pregled svetovnega pridelka hmelja«.

PREGLED SVETOVNEGA PRIDELKA HMEJJA

	1934—38 povpr.	1956 količina pridelka v stotih	1957	1958
ZDA	176.800	174.104	182.051	215.936,5
Zah. Nemčija	90.850	140.739,5	146.126	172.500
Anglija	127.100	94.702	135.975	151.100
Češka	91.450	43.698	48.204	72.500
itd.				
Svetovni prid. skupaj	590.200	576.945,5	671.185	759.750

Čemu objavljamo pregled svetovnega pridelka hmelja v letih 1934—1958? V ponazoritev, kako se svetovna proizvodnja hmelja veča skoraj iz leta v leto, in zavoljo primerjave naše, slovenske proizvodnje s svetovno glede na količino! Naši hmeljarji naj vedo, da znaša slovenska le 3 % svetovne proizvodnje hmelja!

Ze, vendar za slovensko proizvodnjo hmelja ni odločujoča količina, marveč izrazito le kakovost pridelka! Zakaj? Sleherni pridelovalec hmelja se mora zavedati, da izvažamo nekako 95 % (!) vsega pri nas pridelanega hmelja na svetovni trg! To pomeni, da je naš hmelj domala izključno izvozno blago!

Povsem razumljivo je, da bo svetovni trg med čedalje večjimi količinami pridelka hmelja izbiral čedalje bolj muhasto in — skorajda moremo reči — izključno prvovrstno blago! Torej: Kakovost, kakovost in spet kakovost! Skratka, pridelovalci slovenskega hmelja se morajo neogibno prilagajati zahtevam svetovnega trga!

Glede na kakovost proizvodnje hmelja na vseh področjih v Sloveniji je s proizvodnim letom 1959 prevzel odgovornost in dosledno temu tudi vodstvo — Inštitut za hmeljarstvo v Žalcu.

Dejavnost inštituta za hmeljarstvo v Žalcu se je v dosedanjih proizvodnih oblikah hmelja neogibno omejevala le na popularizacijo in uvažanje modernejših proizvodnih metod, na zaščitno službo, na raziskovanje in preizkušanje sredstev za zatiranje najrazličnejših škodljivcev in le delno na vzgojo novih strokovnih kadrov za

hmeljarstvo. Ta organizirana prizadevanja zadnja leta niso bila brez uspehov, kar je moč razbrati v letnih statistikah o pridelku.

Kako je bilo leta 1958? Čeravno lanske vremenske razmere niso bile najbolj ugodne, so hmeljarji v Savinjski dolini vendarle pridelali 16,5 % I. vrste hmelja, 74 % II., 6,5 % III. in 3 % IV. vrste. (Leta 1957 je bilo razmerje med kakovostnimi vrstami savinjskega hmelja nekoliko bolj ugodno, saj je bilo III. in IV. vrste hmelja le 3 %. Seveda so na kakovost pridelka precej vplivale boljše vremenske razmere leta 1957.)

Kljub uspehom pri kakovosti pridelka pa dejavnost Inštituta doslej pravzaprav ni imela proizvodnega značaja. Tega dobiva šele zdaj, ko nova organizacijska oblika proizvodnje, t. j. proizvodnja v kooperaciji, postavlja pred Inštitut nove in nekoliko drugačne naloge. Inštitut za hmeljarstvo Zalec odslej nima več opravka izključno z individualnimi proizvajalci, marveč predvsem s kmetijskimi zadrugami, ki v kooperaciji z zasebnimi proizvajalci neposredno proizvajajo hmelj. V zadrugah pa Inštitut more brez večjega svetovanja in prepričevanja, ampak že z ustrezno prisotnostjo uvajati nove agrotehnične in organizacijsko-proizvodne ukrepe. To pomeni, da se strokovno delo Inštituta v precejšnji meri že veže na nove organizacijske oblike proizvodnje in s tem čedalje bolj dobiva tudi svoj proizvodni pomen. Tembolj, ker se dejavnost Inštituta v prihodnosti ne bo odražala izključno le v kakovosti, marveč hkrati tudi v količini pridelka!

Inštitut za hmeljarstvo v Žalcu že nekaj let selekcionira (znanstveno izbira) najboljše rastline, jih razmnožuje ter posreduje v proizvodnjo. To dejavnost izrazito proizvodnega značaja namerava Inštitut še poglobiti z ustanovitvijo matičnih nasadov na 70 do 100 ha, tako da bodo hmeljarji mogli v prihodnosti saditi izključno hmelj iz teh nasadov. Odbrane sadike glede na večjo odpornost proti boleznim in glede na večjo proizvodnost zagotavljajo tudi večji pridelek.

Mimo številnih proizvodnih nalog in zaščitne službe pa se bo Inštitut v pogojih intenzivne hmeljne proizvodnje moral odločneje lotiti tudi vzgoje novih strokovnih kadrov, ki jih ne zahteva le tradicionalni hmeljarski okoliš, to je Savinjska dolina, marveč tudi vsa druga nova proizvodna področja v Sloveniji, na primer novomeški, mariborski, ljubljanski in kranjski okraj!

Zategadelj priključujemo tem uvodnim besedam še statistične podatke novih proizvodnih področij hmelja v Sloveniji s pripombo, da ima objava izključno poučni namen. Nepoznavalec pridelovanja hmelja bo nemara po številkah s teh tabel sklepal napak! Treba pa je vedeti, da je pridelek prvega leta domala vselej in povsod tretje in četrte vrste, in da so tudi hmeljarji v Savinjski dolini, oziroma s področja OLO Celje, pridelali v letu 1958 v prvoletnih nasadih pridelek večji del slabše kakovosti! O vrednosti pridelkov hmelja z novih področij bo bolj ustrezno spregovorila kemična analiza, ki nikakor ni neugodna!

Se pripomba pripombi! Ugodni kemični analizi se neusmiljeno, neogibno mora priključiti ime, sloves, renomé! Tu pa ima besedo med drugimi tudi — čas!

Inštitut za hmeljarstvo v Žalcu je pripravil poučno, strokovno in precej ilustrirano knjigo o zaščiti hmeljeve rastline pred raznimi škodljivci. Knjiga bo v nakladi 5000 izvodov verjetno na uporabo vsem slovenskim hmeljarjem v najkrajšem času.

Glede na nove naloge Inštituta za hmeljarstvo v Žalcu se je njegov upravni odbor nedavno povečal z novimi člani, strokovnjaki, ki so kot taki v delovnem razmerju na novih hmeljnih področjih v Sloveniji, to je v novomeškem, mariborskem in ljubljanskem okraju. Enako se bo prav v teh dneh povečalo tudi število članov uredniškega odbora poljudno-strokovnega združnega glasila »Hmeljarja« s strokovnjaki z novih hmeljnih področij. O vsem tem bo natančneje poročal »Hmeljar«.

Urednik

II. NEKAJ UVODNIH ODSTAVKOV IZ PRVE POUČNE KNJIZICE O UMNEM HMELJARJENJU

UVOD.

»Iz malega rase veliko.«

Draga mi domovina, drag mi vsak poštenjak, čez vse si mi pa ti narodnjak, kateremu v pouk in korist posvetim to le knjižico.

Dragi prijatelj moj, našo lepo domovino je stvarnik posebno obdaril; pridelujemo vsako-

vrstna žita in kaj dobro sadje, tudi zlate kapljice si pripravimo, nekoliko za prodajo, nekoliko pa za naš poboljšek, v tolažbo in krepost trudnim udom.

Veliko truda, velike težave, in veliko grenkobe našega življenja se pozabi, če sosed s sosedom v vinski gorici v hramu po stari navadi, veselo in pošteno prepeva: Slovenec Slovenca vabi itd.

Iz lastne skušnje svojega gospodarstva sem se dovolj prepričal, da pri nas posestnik le potem lahko gospodari, če razume hmelj obdelovati in dovolj živine rediti, ker ravno živinoreja pomaga gospodarstvu na noge. Umna živinoreja je pa le tedaj mogoča, če boš ti, posestnik, bolj za svoje travnike skrbel in več detelje sejal, kakor dozda, s žitom pa toliko polja obsejal, da pošteno preskrbiš svojo rodbino in družino z vsakdanjim kruhom. Naša žita niso žitom tujih dežel kos, ker ne morejo z njimi konkurirati. Naša goveja živina pa sluje v dobrem imenu in se lahko prodaja; živina ti bode dala pa tudi veliko dobrega gnoja, da si dobro pognojiš travnik, njivo in hmeljsko polje, v katerem naj te pouči majhna knjižica, katero sem spisal na podlagi najboljših virov po mnogoletni lastni skušnji. Prebiraj to knjižico večkrat prav vestno in pazljivo, gotovo boš našel v njej marsikatero dobro jedrce v spodbujajočem posnetju.

V Z a v c i meseca decembra 1881.

Janez Hausenbichler,
spisatelj.

Marsikateri bralec bi utegnil vprašati; kaj pa je to hmelj? Jaz ne poznam tega sadeža. Naj ti odgovorim. Hmelj je za kmetijo in kupčijo kaj imenitna rastlina koprivnega plemena, ima globoko v zemlji svoje korenine, rase visoko in se po kolih (štangah) čaja; sad so čopaste bučke, katerih visi več sto na enem kolu.

Hmelj rase po raznoterih skušnjah povsod, kjer se naša žita tudi v suši dobro zdržijo, ne zvenejo ali posuše, ilovka, lapor, pešneta, apnec, da skoro vsaka zemlja mu je všeč, razume se pa, da mu je jedna ugodnejša kakor druga. Naj-

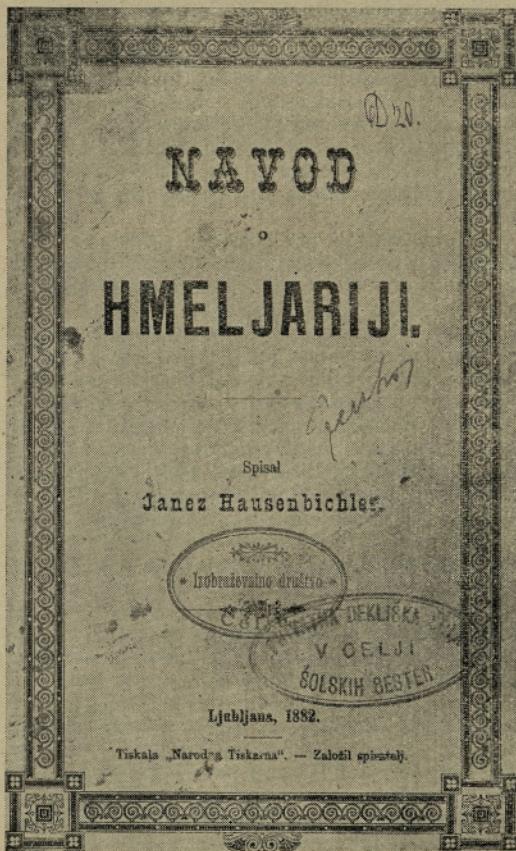
rajši rase hmelj v ravninah na peščeni zemlji, vendar more biti dobre prsti najmanj 60 cm. na debelo, ker hmelj poganja korenine globoko v zemljo in potrebuje dobrega živeža.

Takšne lege pa, katere povodna večkrat in skozi dalje časa nadleguje, katere so celo zelo kamenitne, za hmelj niso. Naša savinjska dolina se je za to rastlino kaj primerno iskazala. Mislim pa, da ne trdim preveč, če rečem, da imajo tudi sosedje slovenske dežele tej rastlini kaj ugodne lege, Dravsko in Savsko polje, kakor tudi Hrvatska, Kranjska in Goriška. Govoril sem do sedaj, da hmelj najboljše po ravninah rodi, pa tudi po takih gorica in gričih se ti bode delo bogateje plačal, kakor vinska trta in pšenica, pravim, po takih globoko zemljenih gorica, katere so proti vetrovom zavarovane, divji hmelj namreč kaj pogostoma rase po grmovji in glasno kliče: Ta zemlja, ta lega je meni, pa tudi mojemu stricu, pravemu hmelju, ugodna. Sploh pa bodi hmeljarju glavna reč: Izmed dobrega izvoli si najboljšet!

KAKO IN KEDAJ NAJ SE ZEMLJA PRIPRAVI ZA PRAVE NASADE

Ko si v jeseni s polja ali travnika, katerega misliš spremeniti v hmeljsko polje, spraviš jesenski pridelek, začni kadar zemlja zmerzuje blizu 70 cm. globoko z lopatami rigolirati ali (stihati). Priporočati je sploh le rigoliranje (štihanje), ker le tako si otrebiš zemljo vsega pleveva, škodljive mrčese in zalege pokončar in, kar je največ vredno, zgornjo in spodnjo zemljo jednako pomešaš. Rigolira naj se tako, da se lopata prvokrat najmanj 20 do 25 cm. globoko zapika in vsa zemlja na površji vrže in po prvem in drugim (štih) iztrebi, in tako zamoreš 70 do 75 cm. globoko zemljo zrahljati. Naj se pazljivo gleda na to, da se lopata naravnost navpično, ne pa po strani zapada; če se zemlja le stransko brska, ostane najboljši zemeljni živež na dne in polje je preplitvo. Tako zrahljano polje naj se spomladi prevleče z lahko brano, boljše še je pa če si grude lepo potvolčeš in potem polje z grabljami pripraviš, da je ravno tako pripravljen, kakor hišni vrt.

Ne ustraši se torej dela, katero ti stotero povrne.

Nova hmeljarska področja v LRS leta 1958

OKRAJ NOVO MESTO

Občina	Število hmeljarjev	Sadeži in površina						Pridelek v kg				Pridelek na ha		
		stari	ha	novi	ha	skupaj	ha	I.	II.	III.	IV.	skupaj	stari	novi
Sevnica	1	1.500	0.25	1.155	0.18	2.655	0.43	—	208,5	68,5	—	277	1.036	100
Videm-Krško	1	896	0.14	—	—	896	0.14	—	—	128,5	—	128,5	993	—
Trebnje	1	—	—	300	0.05	300	0.05	—	—	15,5	—	15,5	—	300
OLO Novo mesto priv. sekt. skupaj	3	2.396	0.39	1.455	0.23	3.851	0.62	—	208,5	212,5	—	421	993	143
Brežice	1	—	—	37.200	7.45	37.200	7.45	—	590,5	—	964,5	1.555	—	208
Črnomelj	1	—	—	24.750	4.95	24.750	4.95	—	723	110,5	—	833,5	—	106
Metlika	1	—	—	14.230	5.60	14.230	5.60	—	—	—	473	473	—	81
Novo mesto	3	—	—	92.800	18.15	92.800	18.15	—	—	—	1.398,5	1.398,5	—	77
Videm-Krško	1	—	—	49.900	9.98	49.900	9.98	—	—	—	716,5	716,5	—	71
OLO Novo mesto soc. sekt. skupaj	7	—	—	218.880	46.13	218.880	46.13	—	1.313,5	110,5	3.552,5	4.976,5	—	107
Brežice	1	—	—	37.200	7.45	37.200	7.45	—	590,5	—	964,5	1.555	—	208
Črnomelj	1	—	—	24.750	4.95	24.750	4.95	—	723	110,5	—	833,5	—	106
Metlika	1	—	—	14.230	5.60	14.230	5.60	—	—	—	473	473	—	81
Novo mesto	3	—	—	92.800	18.15	92.800	18.15	—	—	—	1.398,5	1.398,5	—	77
Videm-Krško	2	896	0.14	49.900	9.98	50.796	10.12	—	—	128,5	716,5	845	993	71
Sevnica	1	1.500	0.25	1.155	0.18	2.655	0.43	—	208,5	68,5	—	277	1.036	100
Trebnje	1	—	—	300	0.05	300	0.05	—	—	15,5	—	15,5	—	300
OLO Novo mesto privatni in soc. sekt. skupaj	10	2.396	0.39	220.335	46.36	222.731	46.75	—	1.522	323	3.552,5	5.397,5	993	107

OKRAJ MARIBOR

Občina	Število hmeljarjev	Sadeži in površina						Pridelek v kg				Pridelek na ha		
		stari	ha	novi	ha	skupaj	ha	I.	II.	III.	IV.	skupaj	stari	novi
Dravograd	1	250	0.05	—	—	250	0.05	—	—	—	31,5	31,5	620	—
Maribor-Tezno	1	1.000	0.20	900	0.18	1.900	0.38	—	—	283,5	25	308,5	1.360	200
Rače	5	10.926	2.43	3.100	0.73	14.026	3.16	—	965	1.915,5	64	2.944,5	1.078	440
Radlje ob Dravi	4	9.400	1.92	550	0.10	9.950	2.02	249,5	1.923,5	417,5	47,5	2.638	1.363	210
Slovenj Gradec	3	821	0.15	300	0.06	1.121	0.21	—	44,5	—	—	44,5	220	—
OLO Maribor priv. sekt. skupaj	14	22.397	4.75	4.850	1.07	27.247	5.82	249,5	2.933	2.616,5	168	5.967	1.176	353
Maribor-Tabor	1	—	—	25.000	5.00	25.000	5.00	—	—	—	1.005,5	1.005,5	—	201
Maribor-Tezno	1	—	—	27.500	5.50	27.500	5.50	—	350	3.234,5	—	3.584,5	—	651
Ptuj	4	—	—	114.500	23.70	114.500	23.70	—	—	1.950,5	6.671	8.621,5	—	363
Rače	1	—	—	27.250	5.45	27.250	5.45	—	—	109,5	1.772	1.881,5	—	345
Radlje ob Dravi	2	30.530	6.50	59.502	11.83	90.032	18.33	1.697,5	10.620	626,5	404,5	13.348,5	1.707	190
Ravne na Kor.	3	—	—	68.200	13.64	68.200	13.64	—	—	—	2.243	2.243	—	164
Ruše	2	—	—	46.510	9.15	46.510	9.15	—	—	955	1.993	2.948	—	322
Slov. Bistrica	2	—	—	54.505	10.13	54.505	10.13	—	—	—	1.678,5	1.678,5	—	165
Slovenj Gradec	3	—	—	69.750	13.62	69.750	13.62	—	—	33,5	1.293	1.326,5	—	97
OLO Maribor soc. sektor	19	30.530	6.50	492.717	98.02	523.247	104.52	1.697,5	10.970	6.909,5	17.060,5	36.637,5	1.707	260
Dravograd	1	250	0.05	—	—	250	0.05	—	—	—	31,5	31,5	620	—
Maribor-Tabor	1	—	—	25.000	5.00	25.000	5.00	—	—	—	1.005,5	1.005,5	—	201
Maribor-Tezno	2	1.000	0.20	28.400	5.68	29.400	5.88	—	350	3.518	25	3.893	1.360	637
Ptuj	4	—	—	114.500	23.70	114.500	23.70	—	—	1.950,5	6.671	8.621,5	—	365
Rače	6	10.926	2.43	30.350	6.18	41.276	8.61	—	965	2.025	1.836	4.826	1.078	356
Radlje ob Dravi	6	39.930	8.42	60.052	11.93	99.982	20.35	1.947	12.543,5	1.044	452	15.986,5	1.628	190
Ravne na Kor.	3	—	—	68.200	13.64	68.200	12.64	—	—	—	2.243	2.243	—	164
Ruše	2	—	—	46.510	9.15	46.510	9.15	—	—	955	1.993	2.948	—	322
Slov. Bistrica	2	—	—	54.505	10.13	54.505	10.13	—	—	—	1.678,5	1.678,5	—	165
Slovenj Gradec	6	821	0.15	70.050	13.68	70.871	13.83	—	44,5	33,5	1.293	1.371	293	97
OLO Maribor privatni in soc. sekt. skupaj	33	52.927	11.25	497.567	99.09	550.494	110.34	1.947	13.903	9.526	17.228,5	42.604,5	1.483	261

OKRAJ LJUBLJANA

Kamnik	18	15.000	3.11	8.305	1.66	23.305	4.77	57,5	2.982	986,5	306,5	4.332,5	1.286	200
Zagorje	3	2.320	0.45	—	—	2.320	0.45	163	471,5	32	3,5	670	1.480	—
OLO Ljubljana priv. sektor	21	17.320	3.56	8.305	1.66	25.625	5.22	220,5	3.543,5	1.018,5	310	5.002,5	1.311	200
Radeče	1	—	—	53.700	10.29	53.700	10.29	—	—	1.187	272	1.459	—	141
OLO Ljubljana soc. sektor	1	—	—	53.700	10.29	53.700	10.29	—	—	1.187	272	1.459	—	141
Kamnik	18	15.000	3.11	8.305	1.66	23.305	4.77	57,5	2.982	986,5	306,5	4.332,5	1.286	200
Radeče	1	—	—	53.700	10.29	53.700	10.29	—	—	1.187	272	1.459	—	141
Zagorje	3	2.320	0.45	—	—	2.320	0.45	163	471,5	32	3,5	670	1.480	—
OLO Ljubljana privatni in soc. sek. skupaj	22	17.320	3.56	62.005	11.95	79.325	15.51	220,5	3.453,5	2.205,5	582	6.461,5	1.311	150

OKRAJ KRANJ

Škofja Loka	1	—	—	1.100	0.25	1.100	0.25	—	—	—	133,5	133,5	—	532
OLO Kranj skupaj	1	—	—	1.100	0.25	1.100	0.25	—	—	—	133,5	133,5	—	532

NOVA OBZORJA V HME LJARSTVU

Karel Kač

Hmeljarstvo v novih pogojih

Pogled na del zborovalcev v dneh posvetovanja (konec leta 1958) za čim večjo in čim hitrejšo poglobitev nove proizvodne oblike »zadruga — kmet« na hmeljarskem področju OLO Celje med govorom Franca Simoniča, sekretarja OK ZKS Celje

Kar smo doslej opravili za hmeljarjenje v novih pogojih sodelovanja »zadruga — hmeljar«, je prav gotovo šele začetek. Sklepanje pogodb za kooperacijsko proizvodnjo v hmeljarstvu je prav svojstveno vplivalo na razpoložanje večine proizvajalcev. Toliko razprav, posvetovanj, pomenkov in individualnih prepričevanj v razmeroma kratkem času, skorajda Savinjska dolina ni doživela. Če vse to zdaj po zaključeni akciji sklepanja pogodb pregledamo, moremo ugotoviti, da smo opravili veliko delo, ki se bo zaznavno odražalo šele med proizvodnjo v prihodnosti!

Ne bi radi ocenjevali akcije, ker bo verjetno lažje in bolj ustrezno spregovoril o njej kdo drug. Morda le značilnost, da so od 1. do 20. januarja hmeljarji na področju KPPZ Zalec sklenili pogodb za 25 % površin, do 30. januarja pa 88 % od števila hmeljarjev, od površin pa nad 90 %. Kritični pregled očitno kaže, da pogodbe niso sklenili hmeljarji v hribovskih predelih, predvsem na področju KZ Vransko in Tabor. Že ti podatki nam izpričujejo, da so to skoraj sami mali hmeljarji. 12 % le-teh namreč ima komaj 7 % hmeljskih površin. Gre torej za hmeljarje, ki jih ne moremo kar tako prepustiti usodi, čeprav hmelj ni njihov glavni vir. Prav zategadelj so KZ upravičeno podaljšale rok za naknadno sklepanje pogodb do 15. februarja. S tem so omogočili vsem, ki zaradi raznih predsodkov pogodbe niso podpisali, da to storijo naknadno. Do 15. II. 1959 je torej sklenilo pogodbe 95 % hmeljarjev s skupno 98 % vseh površin. Izostalo je okrog 220 hmeljarjev s ca. 60 ha hmeljskih površin. Razumljivo je, da bodo ti hmeljarji prizadeti, saj so onemogočili sodelovanje v proizvodnji s strani KZ. Vse usluge, bodi strojne ali pa ostale, če bo zadruga sploh imela pristoječo zmogljivost, bodo do morali takoj plačati.

Isto velja za reprodukcijski material, hmeljevke in kreditiranje proizvodnje, kar brez urejenih pogodbenih odnosov zadruga ne more več nuditi. Taka je posledica te odpovedi, ki velja predvsem za hmeljarje izven kooperacije.

Ze uvodoma smo omenili, da smo s sklepanjem pogodb storili prvi korak. Zato je morda prav, da si na kratko ogledamo naloge naše kooperacije. O tem smo sicer obširno govorili na številnih sestankih, toda ne bo odveč, če si jih na kratko osvežimo.

Skoraj bi lahko trdili, da je sklepanje pogodb nekoliko vplivalo na tiste hmeljarje, ki so se namenili zasaditi nove hmeljske površine. To, da mora po Okrajni odredbi novo saditev odobriti občinska komisija, ni nikakršna ovira, saj so hmeljarji tudi pri zasajevanju novih površin vsa leta želeli imeti red. Posebno pa je to pomembno za bodočnost, ko iščemo, poleg večje, tudi cenejšo proizvodnjo. To pa je možno s postopnim urejevanjem večjih kompleksov, kjer bo strojna usluga cenejša, lažja in cenejša zaščita in strokovna služba, posebno pa cenejša investicija. Poudarjamo, da ne gre pri tem za odvzem zemlje. Če se dva, trije ali več hmeljarjev odločijo, da bodo zlagoma uredili skupni nasad s skupno žič-

nico, tedaj je to koristno za hmeljarje, za KZ in za vse naše gospodarstvo, ker bomo s cenejšo proizvodnjo dosegli če ne večji, pa vsaj enak gospodarski uspeh. Zaradi tega pozivamo sleher-

pogodbeni odnosi nalagajo. Da bodo zadruga skupaj s proizvajalci vse to delo zmogle, bodi prva skrb kadrom, ki bodo v zadrugi skrbeli za pogodbene obveznosti. V ta namen smo že organizirali dva tečaja za zaščitne referente in vodje strojno-tractorskih obratov, ki morajo skupaj z zaščitnim oddelkom Hmeljarskega inštituta do podrobnosti izdelati načrt zaščitne službe, med proizvodnjo pa ga skupaj s proizvajalci čim bolj izvesti. Druga naloga je izobrazba strojnega kadra. Doslej smo imeli 3 tečaje za poklicne tractoriste. Poleg tega bomo do konca marca organizirali 6 tečajev za tractoriste-novince.

Tretja naloga je ureditev in izpopolnitev mehanizacije. Lansko leto je hmeljarsko področje prejelo skupno 170 novih s po 18 in 30 KM (konjskih moči) tractorjev znamke Steyr s potrebnimi priključki. Ne dolgo tega smo še preskrbeli 50 Fergusonov, od katerih bo večina ozke izvedbe, ki bodo primerni tudi za obdelavo hmeljišč. Na ta način smo dosegli, da pride okoli

(Nadaljevanje na 47. strani)

Dnevna poročila o sklepanju kooperacijskih pogodb

Kmetijska zadruga	Število hmeljarjev	Januar 1959									Febr. 1959
		15.	17.	19.	23.	26.	27.	29.	30.	31.	1.
Petrovče	215	23	30	57	59	152	154	154	169	191	197
Zalec	159	64	74	85	93	103	122	133	139	156	159
Griže	85	3	3	6	14	22	24	26	27	42	64
Sešče	56	7	10	25	28	30	35	35	42	42	56
Prebold	160	98	99	100	106	106	106	126	135	153	153
Trnava	83	—	20	30	30	65	78	78	78	78	80
Tabor	248	12	15	23	34	36	60	70	80	95	183
Vransko	234	10	10	15	20	27	70	80	90	103	122
Gomilsko	129	13	13	16	28	34	57	62	74	96	118
Braslovče	344	—	43	51	125	174	248	270	302	334	335
Polzela	293	90	95	95	120	190	190	195	265	265	276
Sempeter	223	30	54	76	122	130	144	155	170	200	204
Gotovlje	110	—	—	5	12	22	45	56	64	64	102
Galicija	105	63	66	66	89	91	96	97	98	100	102
Ponikva pri Zalcu	96	65	79	79	80	84	84	84	84	84	84
Smartno ob Paki	186	64	77	80	94	102	131	140	148	158	162
Vinska gora	86	75	79	79	79	80	80	80	80	80	81
Šoštanj	116	43	58	58	110	100	104	109	112	112	114
Velenje	183	70	70	78	100	113	120	130	135	144	152

Opomba: Objavljam gornji izvleček iz dnevnih poročil o rasti števila sklenjenih pogodb, ki so jih v prvem stolpcu našteje kmetijske zadruga pošiljale v zbirni center, to je v KPPZ Zalec, v drugi polovici januarja 1959. — Na prvo oko je nemara spet nekaka »tabela«? Ne! Kritičen bralec, ki hkrati nadrobneje pozna krajevne subjektivne in objektivne »korenine«, bo gornjo tabelo znova in znova prebral! — Morda bo razbral, da je tudi tokrat »prebil led« — Prebold! Morda tudi, da je svoje vodje očistila ledu najprej in domala povsem — KZ Vinska gora! Pa še, da so telefoni dnevnih poročevalcev najdlje molčali v...? Pa, da pomenijo ponekod količinske spremembe obenem kakovostne spremembe! Pa, da je zgodovina hmeljarskega področja znova zapisala nekaj — obotavljalec! In, še stotero takih in enakih zanimivih reči! — Naj bo, karkoli že hoče biti, važna je le potrditev, da pod spomladanskim soncem mora skopneti poslednja krpica snega. Tabela pa naj gre v — arhiv!

Kronist

nega hmeljarja, ki je hotel zasaditi nove površine, da se sedaj, ko se je seznanil s postopkom, takoj odloči in prijavi svoji zadrugi novo saditev. Občinske komisije bodo naknadno, če bo potrebno do konca marca, odobravale nove površine.

Le kratek čas nas še loči od prvih spomladanskih del. Sicer pa v letošnji zimi ne počivamo. Hmeljarji izkoriščajo sleherni prosti čas za priprave. Vedo, da je že prvem delom v aprilu odmerjen kratek čas. Če pa bo še vreme ponagajalo, se pričenjajo prve skrbi. Upajmo, da bo letina dobra, kar si želi sleherni proizvajalec. Zadruga čaka letos kup novih nalog. Zadrugi sveti se tedensko sestajajo ter proučujejo širše probleme naše zadrugne in kmetijske politike. Vsaka seja bi rada podrobneje proučila naloge o nadaljnjem razvoju zadruga in njenega dela v proizvodnji. Pogosto slišimo, češ eno je pogodba, drugo pa, kako bodo izpolnili naloge, ki jih

Prizor z volišča KZ Trnava na dan volitev v prve zadrugne svete, 16. novembra 1958. Trnavska žena-zadrugnica izbira med kandidati! — Fotoposnetek je v trenutku, ko se je odstotek udeležbe bližal številki 100! Ob 9. uri in 15 minut (!)

35 ha orne zemlje na en stroj in se uvrščamo glede na to v seznam kmetijsko precej razvitih evropskih držav. Ti stroji zadoščajo, da zadruga pravočasno opravi obveznosti iz kooperacijskih pogodb pri hmelju, krompirju, pšenici itd. Poleg tega še moramo računati na proste zmogljivosti, ki jih bodo zadruga uporabile za naloge izven kooperacije. Pri škropilnicah ni problemov. Zadruga ima toliko vrst le-teh, da bodo pri dobri organizaciji dela tudi v tako imenovanih konicah (špicah) opravile delo, pri tem pa so odgovorni zadrugi delavci, posebej pa še proizvajalci, ki morajo pri delu sodelovati po pogodbi. KZ bodo imele dovolj zaščitnih sredstev, potrebna je le smotrna uporaba, za kar bodo poskrbeli strokovnjaki, njihovi sodelavci pri kmetijskih zadrugah in proizvajalci.

Oskrba proizvodnje z reprodukcijskim materialom, hmeljkami, žico in drogovi za nove žičnice že teče. Kmetijske zadruga so naročile dovolj umetnih gnojil. Težave so v tem, ker ponekod proizvajalci odlašajo z odvzemom gnojil, ki jih prejema po pogodbah. Zaradi tega so skladišča za gnojila premajhna. Nujno je torej, da proizvajalci dobe gnojila čimprej. Na ta način se prihrani pri stroških za skladiščenje, zadruga pa vskladišči ostanek kot rezervo za morebitne potrebe in nekooperacijsko proizvodnjo, seveda, če jih ima dovolj na zalogi. Vse zadruga so pravočasno naročile hmeljevke, ki v redu prihajajo. Njihovo delitev smo zajeli v kooperaciji. Glede delitve smo se sporazumeli s KZ. Zadruga so bile dolžne naročiti pri Hmezadu za vse površine hmelja pod hmeljkami od 3. letnika naprej po 120 kosov na ha. Hmeljevke pa bodo zadruga delile na površine hmelja pod hmeljkami od 5. letnika naprej. Tako je na primer na področju KZ 150 ha hmelja pod hmeljkami od 3. letnika naprej. Na račun tega bo KZ prejela 18.000 hmeljev, od 5. letnika naprej pa ima 100 ha.

Ker bo vse hmeljevke razdelila na hmelj od 5. letnika naprej, bo hmeljar prejel za obnovo hmeljev, ki niso več uporabne, ne več 120 kosov, marveč 180 kosov na ha. Na ta način smo odpravili težave, ki so se porodile pri razdelitvi hmeljev. Za hmeljarje, ki imajo, oziroma bodo gradili žičnice, je vseh vrst žice dovolj. KZ morajo žico dvigniti za vse potrebe na svojem področju. Tudi drogovi za gradnjo novih žičnic ne primanjkuje. Poročila KZ kažejo, da si bo velika večina proizvajalcev sama preskrbela drogove. Če kje manjkajo, jih mora zadruga preskrbeti, bodisi z lastnega področja ali preko »Hmezada«.

Naj še poročam o kreditiranju kooperacijske proizvodnje. Ze na sestankih smo govorili, da bodo KZ na podlagi pogodb, ki so jih sklenile, prejele zadosti finančnih sredstev za vlaganje v proizvodnjo in akontiranje proizvajalcev. Precej, ko je KZ končala s pogodbami, je sestavila zahtevek za kooperacijski proizvodni kredit, v katerem je zajela sredstva, ki jih bodo proizvajalci lahko prejeli kot akontacijo na proizvodnjo. Na svoje vlaganje v proizvodnjo lahko prejme hmeljar akontacijo 118 din za kg hmelja celotno količino. Poleg tega bo lahko prejel 144 din za 1 kg hmelja, ki je predviden v kooperacijski pogodbi za obiranje hmelja. Ako hmeljar ne bo potreboval toliko sredstev, jih bo vzel manj, če pa bo morebiti potreboval več kot 118 din na račun proizvodnje, bo za razliko plačal obresti, ki znašajo 4 %. Tako smo denarno plat v celoti in ugodno rešili. Zadruga prejme tak kredit po 3 % obrestni meri, ona pa proizvajalcu izplača akontacijo do višine odobrene vsote brezobrestno.

Iz vsega tega so razvidne naloge, ki jih kooperacija nalaga našim kmetijskim zadrugam in še posebej proizvajalcem. Te naloge krepko povezujejo oba pogodbenika, i zadrugo i hmeljarja. Oba odgovarjata za proizvodnjo. Cim boljši bo proizvodni, tem boljši bo finančni uspeh zadruga

Martin in Milica Vedenik (v ozadju njun sinček) pripovedujeta uredniku »Hmeljarja« o dobrih, pa tudi o težavnih platih hmeljarjenja. (Pogodbo o proizvodnji hmelja v novi obliki »zadruga—kmet« sta za leto 1959 sklenila s KZ Prebold že 17. decembra 1958. Prva v Preboldu in (verjetno) tudi v vsej Savinjski dolini!)

ge in hmeljarja. Zato prav dobro razumemo, da kooperacija ne more zmanjšati proizvodnosti. Sleherni hmeljar naj se trudi, da doseže v proizvodnji uspeh. Če pa v kooperaciji z manj truda doseže enake in boljše uspehe in mu taka razbremenitev pomore, da se lahko bolj posveti ostalim panogam, ki so za hmeljarja in družbo zanimive, na primer živinoreji, potemtakem je to i zanj i za družbo koristno in prav. Najvažnejše pa je, da smo na ta način napredovali. Le tako moremo v kmetijstvu doseči rezultate. Opozoril bi še naše zadrugnike-hmeljarje, naj povečajo zaupanje v zadrugo organizacijo, ki je posebej še po tem, ko smo izvolili zadrugne svete, pričela usmerjati razvoj na vasi. Cim tesneje bomo sodelovali in čim pogosteje bomo govorili o proizvodnih problemih, tem laže bomo pomagovali težave, s katerimi se bomo v prihodnosti nedvomno še srečevali.

Vse za večji pridelek mrve s travnikov

Inž. Stane Marovt

Od leta do leta ugotavljamo, da je pridelek mrve s travnikov odločno premajhen. Kar pomni, trdijo razne uradne in neuradne statistike, da niha povprečen pridelek sena in otave s hektarja travnikov med 30 in 35 stotov, pa še celo manj. Smo na mrtvi točki! Vsi prav dobro vemo, da smo živinoreji zanemarili in da moramo negibno v tej važni panogi kmetijstva doseganje delo temeljito spremeniti.

Zakaj? Sleherni kmetovalce ve, da pomeni več gnoja — več dohodkov! Pravi vzrok majhni proizvodnji v živinoreji je v majhnih in glede na kakovost slabih pridelkih krme s travnikov. Vsi soglašamo, da bo treba v živinoreji hitro ukrepati, nam vsem je znan način, vemo, kje je treba začeti, pa vzlic vsemu temu ni rezultatov! Pridelki mrve s travnikov, ki so najmočnejši vir krme za našo živino, ostajajo enaki, majhni!

Velike površine travnikov po vsej Sloveniji, nad 50 % obdelovalne površine, so s svojimi majhnimi pridelki močna ovira splošnemu razvoju našega kmetijstva. Da bi tudi na teh površinah povečali pridelke, zagotovili živini večjo in boljše prehrano in tako posredno povečali tudi narodni dohodek, smo letos začeli z obsežno ak-

cijo za ureditev travnikov. Precej primerov negovanih travnikov z velikimi pridelki je dokaz, da morejo postati naši travniki, zaradi ugodnih talnih in vremenskih razmer, zelo donosni. Zategadelj se moramo prav vsi vključiti v akcijo za večji pridelek mrve s travnikov.

Kakšna naj bi bila ta akcija? Predvsem: strokovno sodelovanje proizvajalcev s kmetijskimi zadrugami, ki naj traja tako dolgo, da bodo uspehi zaznavni! Vsaj 3 leta! Zadruga mora predvsem stremeti, da prav po njej povsod povečamo pridelke in izboljšamo kakovost krme! To pa bomo zmogli le, če bomo določeno dobo negovali in gnojili travnike in jih tudi izkoriščali po zahtevah kmetijske znanosti. Zadruga jamči s pogodbo, da bo posredovala potrebne količine in vrste umetnih gnojil, da bo zagotovila strojne usluge (pravočasna košnja), nudila strokovno vodstvo pri urejevanju travnikov (drenaže) itd. Skratka, pomoč zadruga pri navedenih in enakih ukrepih bo večina kmetovalcev potrebovala! KZ pa bo obenem skrbela, da bo tudi proizvajalec opravil vsa dela, ki jih od njega zahteva sodobna agrotehnika. Pogodba bo proizvajalcem poročila za umetna gnojila po nižji enotni ceni. Znano je, da bodo v prihodnosti umetna gnojila zagotovljena predvsem za take in enake proizvodne akcije, medtem ko bodo v prosti prodaji po tržnih cenah le odvečne količine!

Gnojenje z umetnimi gnojili je najvažnejši ukrep, zategadelj pripominjamo, da bomo za travnike letos delno uporabili posebno mešan visokohranljiv nitrofoskal 8:16:10 = 12 (dušik, fosfor, kalij) in ga trosili na že bolj ali manj urejene travnike. Trosili bomo po 500—900 kg na ha, kakor pač bo travnik sposoben vračati vrednost teh gnojil. Za izžerpane, zlasti mokre travnike, bomo raje uporabljali ločena gnojila, Thomasovo žlindro ali superfosfat, kalijevo sol in kalkamonsal-peter. Kalkamonsal-peter bomo trosili v dveh obrokih. Če hočemo doseči pridelek sena 150 kg na ha, bomo po prvi košnji potrošili še 100 kg na ha. Mnogi kmetovalci so delno že pognojili svoje travnike, posebno s Thomasovo žlindro, zato bodo letos samo v toliko dognojili, kolikor jih bo v to primorala posebna sklenjena kooperacijska pogodba! Z rednim in pravilnim gnoje-

njem bomo predvsem izboljšali rušo, povečali pridelek in zboljšali kakovost pridelkov.

Akcija za ureditev travnikov je že vzbudila zanimanje precej proizvajalcev. Napredni kmetovalci se že pridružujejo skupnim naporom za povečanje proizvodnje v kmetijstvu, tokrat tudi na travnikih, oziroma posredno v živinoreji.

Podčrtali smo napredni! Cemu? V opozorilo in vzpodbudo tistim, ki so doslej še izven vrst naprednih kmetovalcev, ki pa jim naša družba znova nudi prilžnost vključitve!

KAKO PA NJIVSKE KRMSKE RASTLINE?

Da, tudi zanje bomo morali bolj poskrbeti in jih negovati! Se zdalec namreč nismo izkoristili njihovih proizvodnih sposobnosti. Detelja in lucerna dajeta majhne pridelke, peso in kavlo kmetovalci čedalje bolj upoštevajo kot dopolnilno krmo pozimi. Enako si silaža vztrajno uglajuje pot tudi v privatna kmečka gospodarstva.

Vso to potrebno dopolnilno krmo pridelujemo na njivah. Njive so dovolj plodne, tako da moremo s pravilno agrotehniko hitro in zaznavno povečati pridelke. Zategadelj smo splošno akcijo za zagotovitev boljše krmske osnove prenesli tudi na pridelovanje njivskih krmskih rastlin. Pogodba o sodelovanju pri detelji, lucerni, pesi, kolerabi (kavli) in silažni koruzi nudi proizvajalcem vse možnosti, da si po nižji enotni ceni zagotove zadostne količine in ustrezne vrste umetnih gnojil za intenzivnejše gnojenje tem raznim krmskim rastlinam.

Sodelovanje »zadruga—kmet« pomeni, da bomo s pravilnim gnojenjem ter z nego in s strokovnim vodstvom pridelali čim večje pridelke. Precej kmetovalcev že na moč želi tako pomoč od področnih kmetijskih zadrug. In, prav je tako! Zavoljo tega bo treba zajeti čim večjo površino, kjer bomo uporabili navodila sodobne agrotehnike. Nova agrotehnika, predvsem gnojenje, se v mnogočem razlikuje od stare prakse. Zaradi tega bo sleherni kmetovalec, ki bo sklenil kooperacijsko pogodbo, prejel poleg umetnih gnojil tudi natančna strokovna navodila, kako bo najbolj s pridom gnojil tem važnim kulturam.

Izkoristimo že letos to ugodnost in ne zamujajmo časa!

Gneča s traktorji pred zadruginim domom (še povsem dograjenim) v Preboldu

KMETIJSKA ZADRUGA

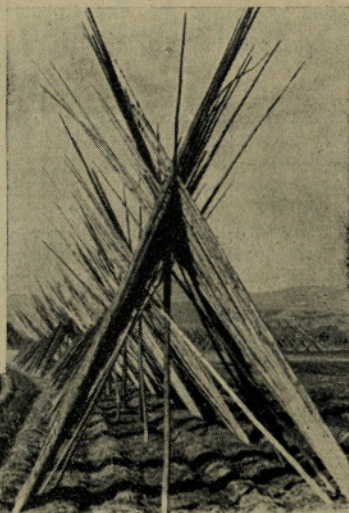
Prizor z volišča na dan volitev v prve zadružne svete, 16. novembra 1958, v Kamenčah (med njimi): *Ivan Travnar, Mirko Turnšek, Ivan Korošec, Ivan Rojnik, Nande Baš, Slavica Krašovec* itd.

Upravni odbor med sejo (z leve na desno): *Jože Novak, Janko Cvinkl, upravnik, Miha Teržan, šef odkupa, Anton Fonda, predsednik zadružnega sveta, Polde Savinek, Ivan Rojnik, Jože Završnik, Franc Kos, predsednik upravnega odbora, in Vlado Uratnik. Po naključju seji ne prisostvujejo: Jelka Baš, predsednica odbora žena-zadružnic, Jože Ramšak in Franc Strnad, predsednik AMZ*

340 hmeljarjev v kooperaciji z zadruško

Ivan Rančigaj, predsednik ObLO Zalec, in *Jože Gluk*, prosvetni referent pri ObLO Zalec, na obisku pri 80-letni hmeljarki, *Tereziji Slokan*, ter njenim sinom v Sp. Gorčah, novembrski dan 1958. (Glej sestavek o KZ Braslovčeh¹⁾)

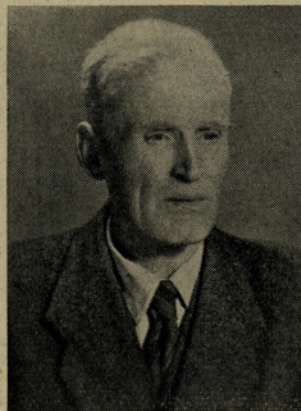

Motiv hmeljnih piramid na Trebnikih pod Braslovčami

Zadružna sušilnica za hmelj v Parižljah

Po pogodbah predviden pridelek hmelja: 354 ton

Josip Omladič, kmet iz Poljč, ki žanje z domala že 50-letnim, vseskozi naprednim in uspešnim hmeljarjenjem nesporna priznanja v vsej okolici

Nežka Počaj, upokojena uslužbenka, ki oddaja vse svoje moči in sposobnosti raznim javnim društvom in organizacijam v Braslovčah že 37 leto!

Umetna gnojila:

lušičnata	fosforna	kalijeva
213 ton	155 ton	129 ton

Skupina s traktorskega tečaja v februarju 1959 (med njimi): *Herman Janežič, Vilko Rojnik, Franc Strnad, Janko Jager, Franc Krašovec, Janez Strnad, Blaž Gril, Franc Plaskan, Franc Leskovšek, Franc Matko, Branko Oril* itd.

Braslovški hmeljniki — nemara jih bo kaj kmalu že 300 ha — kličejo nove, mlade in večje traktoriste!

BRASLOVČE LETA 1959

Skupina računovodstva (z leve na desno): Slavica Krašovec, Silva Dobnik, Jožica Strojanshek, Viljem Bencik, računovodja, in Paula Grabnar

Med sklepanjem pogodbe z »Agrotehniko« — poslovalnico Celje (z leve na desno): Vlado Uratnik, Otmar Sorn, poslovodja »Agrotehniko« Celje, Franjo Bertonec, referent za mehanizacijo pri OZZ Celje, Janko Cviki, upravnik, in Slavica Krašovec, zapisnikarica

Karel Virant, upokojeni računovodja, ki si je z 32-letnim, nadvse vestnim, požrtvovalnim in nesebičnim delom v Braslovčah zbral mnogo zaslug. Se po upokojitvi prav rad prisrčno na pomoč kot priznan računovodski izvedenec

Zaščitna sredstva:

Bakreno apno	Dithan	Metasistox
6062 kg	1983 kg	606 l

277 ha
hmeljišč

Savinjski fantje tudi med odsluževanjem vojaške obveznosti ne morejo pozabiti »Savinjsko rožico«. (Glej sestavek o KZ Braslovče!)

Franc Vodlak, ki odlično opravlja odgovorno službo zaščitnega referenta na obsežnem področju KZ Braslovče že skoraj 5 let

Člani AMZ Braslovče (z leve na desno): Janez Strnad, Franc Krašovec in Milan Dobrišek. Srebrni pokal je prejel AMZ Braslovče kot najboljši na medzadružnem traktorskem tekmovanju v Preboldu (junija 1958)

Dom TD »Partizan« Braslovče, kjer morajo iskati braslovški zadrugi prostor za svoja zborovanja, vse dotlej, dokler si ne bodo zgradili lastnega, zadrugnega doma, ki naj že na zunanji odraža gospodarsko in siceršnje odločujočo moč braslovških kmetijskih zadrugnikov

Strojne ure: 22 884

Motiv z braslovških hmeljnikov

Jaka Slokan:

Tokrat pa - Braslovče!

Pomenek predsednika ZS KZ Braslovče, *Antona Fonda* (levo) ter upravnika KZ Braslovče, *Janka Cvikla* (desno), z urednikom »Hmeljarja« (v sredini) na dan, ko je »zadeva kooperacija« že povsem stekla... Le kak teden poprej — bi fotografosnetek bil drugačen!

Prav konec julija 1958 sem prejel pismo šestih (!) strani. V pismu je bila fotografija 4 vojakov. (Glej stran 49!)

Na moč skrčena vsebina pisma: »Tovariš urednik! Tudi v daljni Makedoniji so nenehno z nami: Braslovče, Savinjska dolina in hmelj!«

Zaključne besede v pismu: »Tovariš urednik! ... Z nestrpnostjo pričakujemo objavo. Vam in vašim sodelavcem pa želimo čim večji uspeh pri Vašem delu, saj z Vašim uspehom bo dosežen cilj, ki si ga želi vsak hmeljar in seveda naša skupnost!« (Podčrtal pisec!)

Podpisi v pismu: Edi, Dani, Martin in Vinko.

Odpošiljatelj: Edi Omladič — Vojna pošta 7116/18-c — Skopje — Makedonija.

Ko sem pismo prejel, je bil »Hmeljar« štev. 8/1958 že na pošti... Pozneje pa je bilo obiranje hmelja opravljeno! Naj bodo te vrstice in natis fotografije na strani 49 — izpolnitev urednikovih dolžnosti z zamudo in v drobcu!

*

Jeseni 1958, v dneh pred volitvami v prve družne svete, 16. novembra 1958, so razpravljali zastopniki organov ljudske oblasti, SZDL in združenih organizacij s kmetovalci po vsej Savinjski dolini o preteklosti, sedanjosti in prihodnosti, na zborovanjih, vaških sestankih in v nevezanih pomenkih na domovih.

Tako sta med drugim neki dan predsednik *Ivan Rančigaj* in *Jože Gluk*, prosvetni referent, oba ObLO Zalec, izmenjala nekaj misli z mojo materjo na njenem domu. (Glej natis fotografije na strani 48!)

Ko sva z materjo pozneje znova in precej »modrovala« o »nekoč« in »zdaj«, mi je dejala: »Ne razumem Tvojih besed, vem pa, da, odkar je ta prvi v Jugoslaviji TITO, gre meni bolj!«

*

Nedavno mi je prijatelj izročil še neobjavljen sonet *Vladimirja Levstika*, pesnika in pisatelja. Rodil se je 18. januarja 1886 v Smihelu nad Mozirjem, umrl v Celju, 23. decembra 1957.

V zadnjih dveh kiticah soneta je pokojni *Vladimir Levstik*, ob vrnitvi leta 1947, pozdravil mesto Celje in po njem Savinjsko dolino takole:

*Prihajam, mati. Rôke razprostri,
pogrni mizo mi, kôpelj pripravi,
pod stropom dôma mehko luč prižgi*

*in pusti mile mi dlani na glavi:
naj, ko ob ognju tvojem noč prespi,
sin te očiščen gleda v tvojih zvezd bleščavi!*

*

Ceravno na prvo oko moja prej opisana doživlja morda nimajo ničesar skupnega, trdim, da jih — kakor rdeča nitka — na moč povezuje povsod taista misel: »SAVINJSKA DOLINA!«

Rojaki, razmislite in radi mi boste pritrtili.

* * *

Ze nekajkrat so mi pri pisanju očitali-čustvenost. Tokrat se bom poskusil izogniti nevarnosti enakih očitkov.

Preteklost, sedanjost in prihodnost razmejuje slovnica z ostrimi mejami. Dogajanje v svetu pa pravi, da med njimi ni ostrih meja, da se medsebojno na moč prepletajo. Zavoljo tega tvegam prikaz *Savinjske doline dandanes* z zamotano enačbo, neznanke v njej pa bom poskusil razrešiti, vsaj v surovih orisih.

»Savinjska dolina v preteklosti — »grunt« — vzrok krčem v mišljenju sedanjosti — trenutki odločitve za kmetovanje v novi proizvodni obliki »zadruga—kmet« — zlagoma se bo treba odreči marsičemu »iz starih časov« — v prihodnosti bo neogibno treba vsklajati zasebno z družbenim gospodarjenjem — postopno izenačevanje dolžnosti in pravic delavca v tovarni, oziroma javnega uslužbenca v pisarni, z dolžnostmi in s pravicami obdelovalca zemlje — hmelj povezuje kmetijsko zadrugo in kmetovalce njenega področja v nedeljivo družbeno enoto na vasi — *Savinjska dolina dandanes!*«

Ali je res »enačba« zamotana? Ne! Ze razlaga nekaj »neznank« nam vse pove.

Kaj je bil »grunt«? Morda zgolj posest hiše, njiv, vrta in gozda? Ne! Nekaj več! Morda v *zemljiški knjigi* zapisana zasebna last hiše, njiv, vrta in gozda? Ne! Se nekaj več!

Odličen poznavalec Savinjske doline, pokojni pisatelj *Janko Kač*, je v svoji knjigi »GRUNT« že pred četrstoletjem takole zapisal:

»Prvo je grunt, za njim denar. Potem pridejo postave, Bog pa je zadnji. Taka je kmetijska postava. Nikjer ni zapisana, nikjer dovoljena. V vseh deželah, pri vseh narodih in v vseh verah pa je bila in bo ista, dokler je zemlja osebna last človekova.«

Da, tako je bilo nekoč tudi v Savinjski dolini. Grunt je bil malik, hudič, ki so mu *malikovalci* kaj radi žrtvovali svoje starše, otroke in vse sorodstvo, samo da ga pomirijo, kadar se je raztogótil...

Kaj bi se sprenevedali! Se dandanes se misel na naši vasi čisto zviha od krčev, kadar jo tlači môra — grunt! Na srečo pa *zdrava misel* savinjskega hmeljarja po vojni že zmaguje...

Ustavni zakon zagotavlja nedotakljivost zasebne lastnine obdelovalne zemlje *njenim dejanskim obdelovalcem*, znotraj in v skladu s splošnim družbenim gospodarjenjem. Pomisel na malika-grunt umira... Savinjski hmeljar spoznava, da je *njegova lastna zemlja* njegova delav-

Zimski motiv z vaškega perišča ob Trebniku. (Na levi strani je napredna hmeljarka, *Jelka Baš*, iz Spodnjih Gorč, članica UO in že več let predsednica odbora žena-zadružnic KZ Braslovče. Na njeni levi se preizkuša v pranju velikomestni pionirček, *Borut*, da bo o vsem tem (tudi o stričevih kolinah!) mogel pripovedovati drugim pionirjem v mestu Ljubljani.)

POVRŠINE IN PRIDELEK HMELJA 1956—1958

Fonda Anton — Kamenče

Leto	Stari nasadi	Novi nasadi	Skupaj ha	Pridelek v kg	Pridelek na ha
1956	1.00	—	1.00	1.663	1.663
1957	0.91	0.13	1.04	1.294	1.395
1958	0.90	0.56	1.46	1.508	1.527 novi nasad = 238 kg na ha

Skupaj

4.465 4.585 : 3 = 1.528 kg (povprečno na leto)

Omladič Jože — Poljče

Leto	Stari nasadi	Novi nasadi	Skupaj ha	Pridelek v kg	Pridelek na ha
1956	3.18	—	3.18	5.071,5	1.594
1957	2.97	0.48	3.45	5.333,5	1.762
1958	3.24	0.46	3.70	3.987,5	1.196

Skupaj

14.392,5 4.552 : 3 = 1.517 kg (povprečno na leto)

nica, oziroma pisarna, v okviru splošnega družbenega gospodarjenja, kjer se bo z načrtnim delom izenačil z delovnimi tovarišema v tovarni, oziroma v pisarni!

Podčrtati moram *spoznava*, zakaj na nesrečo preteklost izteguje svoje tipalke skozi sedanost v prihodnost — kakor morska pošast — polip!

* * *

Mladi hmeljarji, z zdravim razumom, s pošteno mislijo in delavnih rok, Antona Fonda, Ivana Rojnika in Franc Kos, vsi iz Braslovč, so mi zapuili v dneh »burnih razprav o zamotani računici v hmeljni kooperaciji« nekake »punktacije«, to je zapisane želje hmeljarjev za nekatere popravke v »kooperacijski računici«. Priznal sem (in priznavam) utemeljenost nekaterim teh točk, seveda s pripombo, da zahteva njihova uresničitev — čas! Hkrati pa sem pribil (in pribijam), da se »punktacijam« pozna prisotnost »nepravilnih botrov«!

Prej omenjeno trojko opozarjam, naj prebere (v »Hemljarju« na strani 54 drugi odstavek v tretjem stolpcu zgoraj) poročilo ljudskega poslanca Staneta Sotlarja:

»... Vsekakor se je povsem upravičeno porodilo vprašanje, kako urediti (vsaj zdravstveno!) zavarovanje, kajti kmet je v kooperacijski proizvodnji hmelja dejansko postal (vsaj v glavnem) vlagatelj svoje delovne sile!»

Stane Sotlar je poročal v Ljudski skupščini LRS, torej v zakonodajnem forumu! Pripravljajo tudi že predlog o starostnem zavarovanju, ki je na hmeljarskem področju morda najbolj pekoče! Savinjski hmeljar je bil v preteklosti med našimi največjimi garači v kmetijstvu. Koliko starčkov in stark in zlasti preužitkarjev-stricov in tetk ne bodo več odpravili od domače sklede v letih telesne izčrpanosti!

Prav prej našeta trojka braslovških hmeljarjev je v dneh vaških pomenkov o kooperaciji, v Letušu, osebno »po domače« razlagala na prvo oko zares zamotano računico in prihodnost v hmeljni kooperaciji. Po naključju je temu vaškemu pomenku v Letušu prisostvoval moj poklicni tovariš iz Ljubljane in mi po zaključku takole zaupal: »Čudovito učinkuje dobra beseda

soseda sosedu! Čestitam savinjskim hmeljarjem, tokrat braslovškim!«

* * *

V dneh vaških pomenkov mi je Franc Cilenšek, umen in uspešen hmeljar iz Malih Braslovč, sunkovito pritrdil: »Prijetelj! Res bi bile zložbe (= komasacije) naših raztrganih parcel nekaj imenitnega! Takoj pristanem na za kak ha manjšo površino, če mi le kdo izvede komasacijo vseh parcel!« Ali ni to zgovoren izliv priznanja, da naj bo obdelovalna zemlja delavnica, ki jo je treba preurediti tako, da bo v njej mogoče laže, bolj racionalno in bolj učinkovito proizvajati — kmetovati?! Seveda je vmes — čas! Malik-grunt pa je v tem primeru že umrl!

* * *

Mlad hmeljar — braslovški rojak se boji svoje javne besede, češ da v Braslovčah še doslej niso storili kaj posebnega, kar bi utemeljevalo objavo. Oporekam in trdim, da so! Tako nekoč kot zdaj!

Spominjam se očaka Plaskana nad Braslovčami. (Lovro Plaskan.) Mimo njegove hiše ni šel popotnik, ne da bi mu ponudil »tovkovca« in kruha, tudi potice!

Puncerjeva mati v Spodnjih Gorčah je posejcem popotnikom takole govorila:

»Kdor koli si, ná, in jej, potem se spočij! Tudi delovno obleko dobiš. Če boš delal, ostani! Če pa ne maraš dela, vseeno si tešji glad in pojdi v miru!« (Puncerjeva mati ni nikoli skoparila z zabelo! Narobe, v »cinkih« je plavala zabela v skledi!)

Jože Omladič v Poljčah je bil svojim poslom, hlapcem in deklam, enak pri delu in jedi! Ko so se dekline pomožile, odhajale so z nekaj pod palcem, so znova obiskovale svojega delodajalca. Njegovi hlapci so dopuste med odsluženjem vojaške obveznosti preživljali pri svojem delodajalcu, Jožetu Omladiču v Poljčah, ne na svojih domovih!

In Dobroveljčani! Ceravno jim Dobrovlje niso preveč kruha rodile in niso povsem razumeli svetovnih dogajanj, so vendarle že spomladi 1941 na stečaj odpri svoje hiše in kašče prvim

Tudi pozimi prevažajo suh hmelj v Žalec. (Iz časopisov, vaških — združinskih skladišč!)

partizanom, delili z njimi poslednji grizljaj in za to svojo dobroto pozneje krvaveli!

*

Ivan Vodlak, po domače Vrban, iz Zgornjih Gorč je nekak Krpan med hmeljarji. Se zdaj kakor da ga vidim, kako je obroč zajel po ducat hmeljev ter jih, kot mati otroka, odnesel in raznosil po hmeljniku.

Že sedmi križ je naložil na hrbet in vendar je še pred leti takole »planiral«:

»Žičnice so zares nekaj imenitnega! Tudi jaz bom postavil žičnico. Drogove bom naročil z dolžino 8—10 metrov! Po 20 (!) letih (toliko traja namreč hmeljeva žičnica), bom 5 (!) let sejal pšenico, deteljo, lucerno... Potem bom skrajšal drogove za 1½ do 2 metra, odžagal bom tisti del, ki ga je zemlja v 25 (!) letih izžrla in tako bom imel žičnico za naslednjih 20 (!) let. Ja, ja, pa prav tako bom storil!«

Kje na svetu 70-letni obdelovalec zemlje resno načrtuje svoje delo za čez svoj stoti rojstni dan? V Savinjski dolini, v Braslovčah!

Pa AMZ Braslovče? Po statistiki Hmeljne komisije za Slovenijo v Žalcu je AMZ Braslovče pridelal v letu 1958 na 0,12 ha (595 sadik) 209,5 kilogramov suhega hmelja II. vrste (!), kar pomeni rekorden pridelek na ha — 1741 kg!!! Rekli so mi, da so jim pomagali »stari«, da so jim speljali rastline po tujem zgledu »v krono«, da so jim leta 1957 pognojili s hlevskim gnojem za več let naprej itd.

Tudi prav! Ocena je ocena, čeravno s pomočjo starejših priborjena. Za mladino največ pomeni: možnost! Življenje samo pa jo bo primoralo, da bo izvlekla iz zemlje vso njeno zmogljivost!

Za primer stalne zmogljivosti objavljam tabelarčni pregled proizvodnih uspehov dveh najudarnejših hmeljarjev: Jožeta Omladiča iz Poljč in Antona Fonda iz Kamenč. (Glej tabeli!)

Za zaključek pa še tabelo proizvodnih uspehov vseh hmeljarjev KZ Braslovče v letih od 1946 do 1958 (brez lani priključene Letuša!). Z Letušem znaša količina pridelka hmeljarjev-članov KZ Braslovče približno toliko, kolikor pridelek hmelja vse Slovenije leta 1958! Preračun, n. pr. v dolarje, bi morda povedal, da so braslovški hmeljarji samo v povojnih letih posredno zgradili veliko, najmodernejšo tovarno v FLRJ!

*

Kličem te, dragi mladi hmeljar-rojak! Ali mar niso Braslovče — le na hitro roko sem opisal nekaj doživetij in naštel le nekaj imen, čeravno bi moral svetu posredovati popolnejšo podobo — ljudstvo s čudovito dobrimi srci in enako zgledno speshni delavci? Da so taki bili, so in obetajo ostati! Prepričan sem, da v Tvojem mladem srcu ne bo več strahu pred mojo besedo! Ali mar ni povsem utemeljen javni poudarek, da so v Braslovčah zares graditelji srečnejše prihodnosti?

Predobro poznam vzroke in tuje silnice! Zavoljo tega tudi razumem krčevito preobražanje mišljenja in čustvovanja v sedanosti! In vendar! Ali ni KZ Braslovče prav v minulem obdobju ko se je odločevala za novo proizvodno obliko »zadruga—kmet«, pokazala zaznavne spremembe v kakovosti?

Da! Tokrat tudi — Braslovče! Med prvimi v biseru naše ožje domovine, Slovenije, v Savinjski dolini!

Udeležence gospodinj-skega tečaja, ki ga je v februarju 1959 organiziral odbor žena-združnic KZ Braslovče. Voditeljica tečaja je bila Hilda Sirca (v sredini)

KZ BRASLOVČE — POVRŠINE IN PRIDELEK HMELJA 1946—1958

Leto	Število hmeljarjev	Površina v ha			Pridelek v kg			
		stari	novi	skupaj	I.-II.	III.-IV.	skupaj	na ha
1946	209	69	22	91	73.221	5.797	79.018	1113
1947	235	91,39	19,52	110,91	98.327	9.274	107.601	1165
1948	243	104,49	15,12	119,61	102.636	14.874	117.510	1094
1949	239	112,19	11,73	123,92	97.650	15.048	112.698	977
1950	247	117,49	53,14	170,63	52.445	4.775	57.220	477 toča
1951	250	147,29	25,90	173,19	125.762	9.572	135.334	931 toča
1952	260	165,42	10,42	175,84	101.714	3.056	104.770	633 suša
1953	255	159,03	12,97	172,00	130.656	71.291	201.947	1275
1954	256	156,44	9,19	165,63	195.083	25.781	220.864	1456
1955	251	163,58	12,78	176,36	162.705	37.302	200.007	1222
1956	259	174,52	21,50	196,02	216.176	7.604	223.780	1282
1957	271	179,24	24,87	204,11	258.507	6.935	265.442	1300
1958	278	193,28	44,44	237,72	217.427	9.829	227.256	1115
Skupaj					1.832.309	221.138	2.053.447	

Miro Lešnik,
učitelj na Vinski gori

Pomladne sape z Vinske gore

Prizadevni šolski upravitelj v Vinski gori,
Miro Lešnik, govori rojakom

Cisto na severni meji občine Zalec, med dvema hrbtoma gora, je dolinica. Morda bo bolje, če rečem kotlina. Sonce jo pozno obiskuje in rano zapušča. Razen seveda rebri, pobočij! Le kdo bi tem osojnim pobočjem s hektari izmeril površino? Toliko je kotanjic, globač, pečin! Njega dni so tod bile Gorice! Točile so prednamcem bojda zelo sladko vinsko kapljico. Zdaj je ta »Vinočoč« skorajda usahnil, nanj spominja le ime kraja — Vinska gora.

Clovek se mora in se tudi vselej sprijazni z muhasto naravo. Tudi Vinskogorec ni izgubil volje do življenja v tem kraju, saj dobro ve, da ta zemlja še krije v sebi zaklade! Le poiskati jih je treba in s trdim delom izkopati!

V dolini je že od daleč moč opaziti Zadrufni dom. Resda ga še nismo dogradili. Vzlic temu pa se v njem dan za dnem pomudi prenekateri prebivalec vinskogorske kotline in uslužbenec Kmetijske zadrufe so mu kaj radi na voljo. Naš Dom prerašča zlagoma v simbol dolinice. Zakaj? To čutimo mi vsi, ki se v njej s čemurkoli ukvarjamo. Naj zadostuje naš občutek! So morda dokazi sploh potrebni?

Uporabljam to priložnost za nevšečno priznanje. Sami smo zakrivali, da zavoljo nenačrtnosti naš Zadrufni dom še nima ustrezne oblike in, da jo na nesrečo tudi nikoli ne bo imel. Resda so nam lani arhitekti gradnjo popravili, vendar vsega nam ne bo moč popraviti. Vsekakor pa smo prepričani, da ga bomo še letos povsem usposobili! Tako usposobili, da se ob njega ne bo mogel nihče več spotakniti!

Te dni znova mnogo razpravljamo znotraj Zadrufnega doma. Pa tudi zunaj! Gre namreč za uresničevanje obojestranskih obveznosti iz nedavno sklenjenih kooperacijskih pogodb. Vodstvo zadrufe se na moč trudi, da bi se odvijali vsi načrti brez večjih težav. Clani kolektiva so nadvse dejavni. Trije traktorji nenehno predejo niti med zadrugo in kmeti...

Spet vmesna pripomba! Se pred leti nismo mogli povsem zaposliti — en traktor! Zdaj že trije traktorji ne zmorejo opraviti pravočasno vseh naročenih del. Prav nova proizvodna oblika »zadruga — kmet« je traktorjem opravke nekako podeseterila!

Posebna zanimivost je tudi dejstvo, da je bila Kmetijska zadruga Vinska gora pred leti pasivna, zavoljo česar so jo pristojni organi tudi priključili močnejši velenjski kmetijski zadrugi. Kajpak nam, prebivalcem Vinske gore, to ni bilo všeč. Zatrjevali smo in dokazovali, da smo kos samostojnosti. Uspeli smo in že v prvem letu dokazali, da naše zahteve niso bile neupravičene. Prav zadnje obdobje je razširilo dejavnost zadrufe na vse strani, sodelovanje med kmeti in njo pa se je zelo poglobilo. Razpravljanje na zadrufnih sestankih vseh oblik je razgibano in sklepi rode ustrezne plodove.

V »Hmeljarju« štev. 1-2/1959 smo brali fotoreportažo »Oh, ta kooperacija!« Fotoreportaža opisuje naprednega kmetovalca, sadjarja in hmeljarja Ivana Košana iz Crnoye štev. 27 — KZ

Vinska gora. Mimo tega pa se sestavek spušča tudi v opisovanje našega področja. Fotoreportaža je učinkovala! Prenekateri v naši dolini, pa — kakor smo izvedeli, tudi drugod — je vzdihnil in se na glas izdal: »Oh, ta kooperacija!« Skratka, sestavek je dvignil precej prahu. Dolina ne oporeka Ivanu Košanu gospodarske naprednosti in okretnosti. Narobe! Vsi poznavalci v fotoreportaži orisanega primera pritrjujemo zaključkom pisca... Vendar... Gre za nekaj drugega! Vinska gora premore mimo Ivana Košana več enakih! In, to nameravamo to pot poudariti.

Se pred dvema letoma, v proizvodnem letu 1956, so hmeljarji s področja KZ Vinska gora uspeli doseči le 900 kg suhega hmelja na ha. Takrat Kmetijska zadruga pravzaprav še ni kaj bolj posegala v proizvodnjo hmelja. Po osamosvojitvi Kmetijske zadrufe smo pri nas na moč povečali površino hmeljišč. Ustrezno pa smo se potrudili tudi za kakovost in pridelek na ha!

Statistika Hmeljne komisije za Slovenijo v Zalcu pravi, da je 84 hmeljarjev s področja KZ Vinska gora pridelalo lani na 120 ha nekaj nad 28.000 kg suhega hmelja. Po kakovosti so prevzemalci prisodili I. in II. razred 97 %-kom pridelka, tako da je ostalo v III. oz. IV. vrsti le troje odstotkov! Povprečni pridelek na ha je 1466 kg! V prvoletnih nasadih pa so naši hmeljarji dosegli ha pridelek 308 kg! Tem številkam ni potreben nadaljnji komentar!

Kako smo to uspeli? V Vinski gori domala ni kmetovalca, ki ne bi želel strokovnih nasvetov kmetijskih izvedencev! Ne le da naši kmetovalci prebirajo »Kmečki glas« in »Hmeljarja«, marveč

Kolona koscev in žanjic v povorki na Kmečki praznik v Vinski gori, pomladi 1958

se udeležujejo vseh zadrufnih pomenkov, kar je le moč. Resda jih ni veliko število, vendar so tudi pri nas hmeljarji, ki so dosegli hektarski pridelek nad 2000 kg. Le nekaj imen: Ivan Košan, Jakob Plešnik, Alojz Drev, Jožef Tominšek itd.

Letos upravičeno pričakujemo še več. Upanje nam krepki dejstvo, da s sklepanjem kooperacijskih pogodb pravzaprav nismo imeli večjih težav. Kakor drugod, tako smo tudi pri nas najprej temeljito proučili načela nove proizvodne oblike »zadruga — kmet« v hmeljarstvu. Poljudno strokovni list »Hmeljar« je romal iz rok v roke, v skupinah so preračunavali objavljen primer, ga primerjali s svojim in se posvetovali na vseh straneh sveta! Takole bomo zapisali. Čim so podpisali kooperacijsko pogodbo prvi napredni kmetovalci, med njimi kajpak zgoraj omenjeni, je — kakor pravimo — zadeva stekla kot po olju. Tako smo imeli že sredi januarja 75 sklenjenih pogodb! V drugi polovici januarja se je odločilo še poslednjih 11! Skratka, za področje KZ Vinska gora moremo trditi, da je proizvodna oblika »zadruga — kmet« že dejstvo.

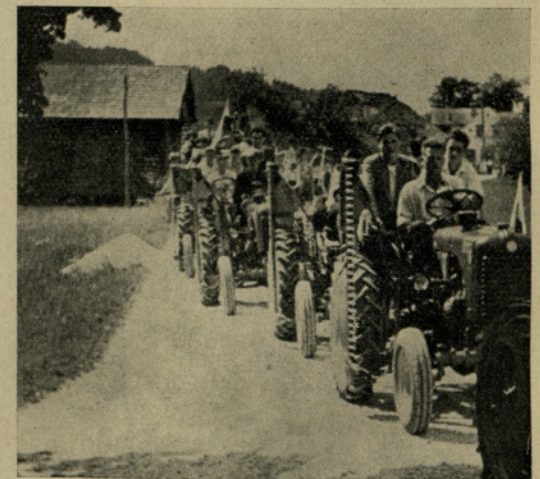
Naše področje je živinorejski, sadjarski, hmeljarski in gozdarski okoliš. Takoj po zaključku sklepanja pogodb v proizvodnji hmelja smo prešli na sklepanje pogodb v travništvu. Zanimanje naših živinorejcev je presenetljivo! Radi bi meliorirali precej travniških površin, le dovolj finančnih sredstev ni! Kar smo doslej prigosodarili, smo domala vse porabili za gradnjo zadrufnega doma. Poskusili bomo poiskati ustrezno zdravilo.

Začeli smo urejevati sadne plantaže, vendar

želi vodstvo kmetijske zadrufe glede na to nekaj več odločnosti na strani sadjarjev! Odlaganje, »caganje«, nikakor ni umestno! Le skok do nekaterih sosedov je potreben in, seveda odprte oči in ušesa. Na primer k sosedu Ivanu Košanu v Crnoye štev. 27, Ivan Košan uspeva ne le v sadjarstvu in hmeljarstvu, tudi v živinoreji! Lani je vzredil in oddal na trg bekonov v skupni teži nad 1200 kg! Treba je pač prisluhniti zahtevam trga in temeljito izrabititi zmogljivost zemlje. Enako kot doslej Ivan Košan, Jakob Plešnik, Alojz Drev, Jožef Tominšek itd., bodo morali tudi drugi naši kmetovalci urediti svoje njive in sadovnjake. Večji kompleksi, plantaže morajo zlagoma zamenjati tudi pri nas preveč raztrošne obdelovalne parcele! Glede na to bo pač potrebna večja odločnost in predvsem medsebojno zaupanje pri poglobljanju nove proizvodne oblike »zadruga — kmet«. Nedaleč od nas je močno industrijsko središče Velenje! Prav to industrijsko središče kliče kmetijske pridelke in prodaja ne bo težavna! Organizirana proizvodnja ter urejeno, pogodbeno proizvajanje ima prav v našem primeru široko odprta vrata.

Nemara bo prav, da vključimo v to poročilo še nekaj stavkov o urejevanju krajevnih cest in poti. Na nesrečo je proračunsko poslovanje področnega ObLO le še pretogo, tako da ne dovoljuje uporabo vseh razpoložljivih finančnih sredstev, namenjenih za urejevanje cestišč. V predhodnih tednih od zime na pomlad je še čas! In, strojno obdelovanje kmetijstva neogibno zahteva urejene gospodarske poljske poti, povsod, seveda še predvsem na področju KZ Vinska gora.

Da ne bo zamere! Krivico bi storili, če ne bi hkrati z gornjimi dejstvi poročali še o aktivu naših mladih zadrufnikov. Resda se naša mladina ni takoj znašla, »motile« so jo razne organizacijske oblike itd. No, po »mladostnih« težavah so naše mladinke in mladinci, ki so jih starejši vsestransko podprli, le krenili z mrtve točke. Kmetijska zadruga jim je predala v obdelovanje 1,5 ha, da so na njem uredili plantažni sadovnjak in seveda hmelj. Na površini 0,24 ha so vzgajali 1000 sadik prvoletnega hmelja in pridelali 28 kg suhega hmelja II (1) vrste, kar pomeni ha pridelek 116 kg. Ni mnogo, tako glede na pridelek, kakor seveda tudi glede na zahteve ekonomske računice. No, letos bodo naši mladinci izpopolnili svoje znanje in po njem tudi bolj uspeli. Razveseljivo dejstvo pri njih pa je, da močno s reme za modernizacijo v kmetijstvu. Lani smo jim priredili strojno-traktorski tečaj. Domala vsi udeleženci so opravili traktorski izpit. Ko pa bomo razpolagali v Zadrufnem domu z ustreznimi prostori, bomo določili potrebne sobe tudi izključno naši mladini. Na nesrečo smo lani morali zavrniti željo naših mladink po gospodinjstvem tečaju — prav zavoljo pomanjkanja prostorov. Enako doslej nismo mogli organizirati vseh zaželenih kulturnih prireditev, predvajanj poučnih filmov itd. Vse to predvsem zahteva naša kmečka mladina, mi pa smo se odločili, da bomo z njo to splošno željo tudi že v bližnji prihodnosti izpolnili.

Skozi Vinsko goro že ropočejo traktorji

Savinjski golding pred Ljudsko skupščino LRS

Opomba: 19. februarja 1959 so se prvič odprla vrata nove, reprezentativne zgradbe Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije.

Ze zgolj otvoritev je tak zgodovinski dogodek, ki mimo njega ne more noben slovenski časnik, vendar je razlog omembi v »Hmeljarju« še prijetno naključje, da je vrhovni organ ljudske oblasti LR Slovenije prav prvi dan zasedanja v novi zgradbi nekajkrat omenil Savinjsko dolino kot primer — *zglede naprednosti in udarnosti!* Kako?

Poročilo *Izvršnega sveta* Ljudske skupščine LR Slovenije je med drugim v statističnem pregledu o pospravljenih površinah in pridelkih važnejših posevkov v letu 1958 povedalo, da je naš hmelj dosegel 130 % glede na površine in 105 % glede na pridelek v primerjavi z dosegli v letu 1957!

Član Izvršnega sveta, tovariš *Jože Ingolič*, je v svojem poročilu o kmetijstvu s poudarkom ugotovil, da je glede na razvojno raven okraj Celje, predvsem Savinjska dolina, vsekakor najbolj uspešno področje v Sloveniji.

V razpravi pa je tovariš *Stane Sotlar*, ljudski poslanec, natančno razložil razvoj našega hmeljarstva od leta 1945 do 1959! Zavoljo pomembnosti ugotovitev v tej diskusiji sem naprosil tovariša *Staneta Sotlarja* za objavo njegovega zadnjega poročila v »Hmeljarju«, seveda z ustreznimi prireditvijo teksta in opremo s statističnimi podatki. *Urednik*

Stane Sotlar, ljudski poslanec

Po sprejetju resolucije in perspektivnega plana Zvezne ljudske skupščine smo že mnogokaj ukrenili, da bi izboljšali kmetijsko proizvodnjo. Ukrepali so tudi že v samih kmetijskih organizacijah. Trdimo, da že moremo ugotoviti, da je večji del kmetijskih gospodarskih organizacij precej dojel duha in vsebino resolucije Zvezne ljudske skupščine o nadaljnjem razvoju kmetijstva in združništva.

Na tej podlagi je bil sprejet tudi petletni plan gospodarskega razvoja. Kmetijske gospodarske organizacije so med izvajanjem tega plana v proizvodnji uspevale že na moč zaznavno. Ze dolednejše izpolnjevanje petletnega plana nam prepričljivo dokazuje, da je tudi v kmetijstvu moč precej uspeti že v kratkem obdobju.

To so dokazala domala vsa družbena kmetijska posestva, enako pa čedalje česče dokazujejo kmetijske združne organizacije, ki poglabljajo novo proizvodno obliko »zadruga — kmet«. Hkrati z gospodarskimi plani ljudskih odborov so tudi kmetijske zadruge morale začeti izdelovati svoje, tako perspektivne, kakor tudi letne plane. Če so še pred leti kmetijske zadruge sprejemale svoje tako imenovane letne pospeševalne programe za kmetijstvo, potem je ta stvar danes bistveno drugačna. Na temelju načel planov občinskih ljudskih odborov prevzemajo kmetijske organizacije s svojimi plani določene proizvodne naloge.

Obseg proizvodnih nalog v kmetijskih, zlasti še v združnih organizacijah, pa je seveda odvisen od mnogo činiteljev. Med pomembnimi činitelji za obseg kmetijskih proizvodnih nalog je vsekakor razvitost, oziroma nerazvitost določene kmetijskega področja. Nedvomno moremo kooperacijsko proizvodnjo hitreje razvijati na tistem področju, ki že pozna *blagovno* proizvodnjo! Ravniški predeli z dobro in rodovitno zemljo imajo vsekakor prednost, boljše pogoje za uvajanje kooperacijske proizvodnje. Med takimi področji je vsekakor na moč napredna Savinjska dolina, kjer večji del ter intenzivno pridelujemo hmelj, znan kot savinjski golding.

Med drugo svetovno vojno je naše hmeljarstvo doživelo hud udarec. Znano je, da so površine pod hmeljem v Sloveniji v letu 1945 zmanjšali na 450 ha od (največ!), predvojnih 2850 ha. Takoj po vojni smo tako morali nekako povsem obnoviti hmeljarstvo. Ze takrat smo na celjskem hmeljarskem področju ustanovili specializirano zadrugo »Hmezad«, ki je v prvi povojni dobi sicer dobro opravila prva dela za obnovo in utrdila temelje za razvoj našega hmeljarstva. Taka, specializirana zadruga na razmeroma velikem področju, pa vendarle ni bila kos vsem na-

Hmeljarski dom v Petrovčah je domala že povsem pripravljen za proizvodno leto 1959

logam, ki jih naša socialistična družba zahteva od kmetijstva! Zavoljo tega smo »Hmezad« z. z. o. j. leta 1952 tako reorganizirali, da so mogle aktivneje poseči v kmetijsko proizvodnjo splošne kmetijske zadruge!

Ze takrat, leta 1952, so torej morale kmetijske zadruge celjskega hmeljarskega področja prevzeti posebne proizvodne naloge v hmeljarstvu. Začetek je bil vsekakor težaven, saj je kmet-hmeljar proizvajal v glavnem še s *svojimi*, sicer več ali manj starinskimi, enostavnimi proizvodnimi sredstvi. Zadruga se takrat še ni mogla uveljaviti kot *odločujoč organizator* kmetijske proizvodnje s *svojimi*, družbenimi proizvodnimi sredstvi. Zategadelj je bila prva in temeljna naloga naših združnih organizacij, da se tehnično opremijo, tako da bodo kos razvojljati sicer že tako na moč zamotano proizvodnjo hmelja.

Ze leta 1952, zlasti pa leta 1953, je celjsko hmeljarsko področje nabavilo več traktorjev z ustreznimi priključnimi stroji. Tako so se naše zadruge zlagoma uveljavljale in prevzemale odločujočo vlogo v kmetijski proizvodnji.

Enako smo tudi, že od reorganizacije nekdanje specializirane zadruge »Hmezad« v Zalcu, vodili *enotno* odkupno politiko hmelja. Glede na tržne razmere, prav posebej pa še glede na naraščajočo konjunkturo hmelja, smo *odrejali*, dosledno splošnemu našemu gospodarstvu, odkupne cene hmelju. Tako smo tudi zmogli zbrati precej sredstev od izkupička hmelja ter jih akumulirati v združne organizacije. S temi sredstvi so se zadruge tehnično čedalje bolj in hitreje usposabljele.

Začetek novega obdobja v našem hmeljarstvu pomeni ustanovitev Kmetijske proizvajalne poslovne zveze v Zalcu, 2. septembra 1956. Ustanovitev take poslovne zveze je bila zares neogibna, saj zahteva hmeljarstvo nekatere *centralizirane* akcije. Glede na dejstvo, da gre za specializirano proizvodnjo, zadruge često niso bile kos svojim nalogam, zlasti zavoljo pomanjkanja materialnih sredstev. Zgovoren primer za tako trditev so *melioracije*. Prav nobena zadruga ne bi mogla izvajati pomembnejših melioracij na svojem področju. Kmetijska proizvajalna poslovna zveza Zalec, oziroma njen upravni odbor, v katerem so izvoljeni zastopniki z vsega hmeljarskega področja OLO Celje, pa je mogla v imenu vsega našega hmeljarskega področja najbolje urejati nastala vprašanja in upoštevati *splošne* ekonomske potrebe.

Nekako enako je z *mehanizacijo*, kakor tudi z *graditvijo sušilnih površin!* Glede na dejstvo, da je upravni odbor KPPZ Zalec določil proizvajalcem hmelja ustrezne odkupne cene, je mogla Poslovna zveza Zalec z delom zbranih finančnih

sredstev tudi nuditi hmeljarjem reprodukcijski material in tako *usmerjati* proizvodnjo hmelja. Taka politika je bila neogibna in upravičena za to obdobje, saj bi večja odkupna cena za suh hmelj individualnim pridelovalcem ne bila prav nobeno poročstvo, da bi se ta sredstva dejansko *vračala* v proizvodnjo, brez česar pa sploh ni mogoč nikak napredek.

(*Glej statistične podatke na 54. strani!*)

Tako so zaradi pospešene, nagle rasti družbenih materialnih sil na kmetijskem področju OLO Celje čedalje bolj dozorevali pogoji za bolj čvrsto kooperacijo na tem področju. V zadnjem obdobju, posebno zadnji dve leti, so se naše kmetijske zadruge materialno zaznavno okrepile. Nabavile so nad 200 traktorjev z ustreznimi priključnimi stroji. Zgradile so nad 2000 m² sušilne ploške. Enako seveda tudi družbena kmetijska gospodarstva. Vsa ta leta je združna mreža celjskega okraja (OZZ, KPPZ Zalec itd.) za potrebe hmeljarstva šolala tudi prepotrebno osebje, tako, da so zdaj z njim naše združne organizacije tako preskrbljene, da jim je že moč »dihati«.

Tako smo odločili! Z analizo proizvodnih stroškov, tržne situacije in vseh drugih činiteljev smo izdelali vse potrebne priprave za uvedbo kooperacije v hmeljarstvo. Pri kooperacijski proizvodnji hmelja moramo poudariti, da vsa kooperacija in zanimanje zanjo temeljita na enoti, kilogramu pridelanega suhega hmelja. Elementi kalkulacije nenehno in na moč vzpodbujajo tako kmetijsko zadrugo kot proizvajalca, kajti oba pogodbenika se bosta morala neusmiljeno boriti tako za večjo količino kot za boljšo kakovost pridelka!

Po določilih kooperacijskih pogodb sodeluje kmetijska zadruga s *svojimi* mehaničnimi sredstvi in s sušilnicami, posebno v strojni in zaščitni službi, zavarovanju hmeljišč, investicijah za hmeljišča ter z vsemi umetnimi gnojili, proizvajalec hmelja pa s hlevskim gnojem, z morebitno vprego, v kolikor je ni namreč moč sploh zamenjati z mehaničnimi sredstvi, s sušenjem hmelja, (v primerih, v katerih ima hmeljar lastno sušilnico), po določenih enotnih cenah. Hmeljar ročno obdeluje hmeljišča, obira hmelj, in prejema tudi zemljiško rento.

V celjskem okraju je mnogokaj podvzetega za modernizacijo v hmeljarstvu. Nič več namreč ne dopuščamo, da bi hmelj sadili na malih parcelah, ki so še daleč druga od druge. Po odredbi OLO Celje se smejo nova hmeljišča zasajevati le v velikosti 5 ha in več.

Temelj za vzpodbudo je torej kg pridelanega suhega hmelja! Oba, proizvajalec in kmetijska (*Nadaljevanje na 54. strani, prvi stolpec — pod statistiko!*)

V ponazoritev, kako Kmetijska proizvodjalna zveza Zalec posreduje denarna sredstva, ki jih je zbrala po veljavnih sklepih svojega upravnega odbora, zastopnika vseh hmeljarjev s področ-

ja OLO Celje, od izkupička za prodan suh hmelj nazaj v proizvodnjo hmelja, objavljamo tele statistične podatke:

I.

PREGLED NABAVLJENIH KMETIJSKIH STROJEV DO 31. DECEMBRA 1958

Naziv opreme	Enota mere	Količina	Nabavna vrednost + stroški
Traktor Steyr 180 — 30 KM	kom.	15	22,398.450,—
Traktor Steyr 84 — 18 KM		177	215,709.900,—
Mrežasta kolesa za traktor Steyr	kom.	177	12,428.940,—
Traktorski plugi »Comet 15 C«	kom.	165	22,984.500,—
Traktorski plugi »Herold II«	kom.	165	21,047.400,—
Traktorski plugi »Grossherzog«	kom.	15	1,742.865,—
Plužne glave za plug »Comet 15 C«	par.	101	2,892.640,—
Plugi podrahljači »Martinelli«	kom.	6	420.000,—
Traktorske brane z okvirji »Falter«	kom.	166	11,478.900,—
Hmeljski ogrodniki	kom.	100	15,067.100,—
Kompl. ogrodniki za traktor Steyr	kom.	165	55,364.100,—
Grablje »Laverda«	kom.	15	3,695.265,—
Škopilnice »Konzentrator« s škropil. drevesom	kom.	90	45,928.800,—
Škopilnice »Konzentrator II« brez škrop. drevesa	kom.	55	22,589.105,—
Škopilnice »Molekulator«	kom.	10	3,185.700,—
Garniture za visoko škropljenje	kom.	4	176.660,—
Traktorske lesene vlačice	kom.	24	493.200,—
Centrifugalna črpalka za vodo	kom.	1	187.600,—
Traktorski plug »Herzog«	kom.	1	110.000,—
Plužne glave za plug »Herzog«	kom.	2	68.200,—
Traktorski kultivator »Luchs«	kom.	1	53.800,—
Traktorska brana »Falter II«	kom.	1	103.600,—
Traktorski kultivator »Laurin«	kom.	1	79.720,—
Krožna brana »Fortuna«	kom.	1	129.000,—
Obdelovalnik za hmelj	kom.	1	113.500,—
Lemeži za plug »Herold II«	kom.	12	21.240,—
Enoosne prikolicice »Partizan«	kom.	75	14,625.000,—
Prikolicice »Zmaj« 3-tonske		164	90,956.040,—
Prikolicice raztegljive 5-tonske	kom.	1	546.500,—
Prikolicice 5-tonske kiper	kom.	4	1,576.200,—
Motorne kosilnice BCS	kom.	30	14,274.000,—
Traktor »Ferguson« s pokrivalom	kom.	50	92,366.000,—
Kabine za traktor »Ferguson«	kom.	50	2,767.500,—
Jermenice za traktor »Ferguson«	kom.	30	1,750.800,—

Skupaj 677,332.225,—

II.

1. V proizvodnjo hmelja na področju OLO Celje je KPPZ Zalec posredovala vrnitev denarnih sredstev v skupni vrednosti 1.468.000.000	pridelek in boljšo kakovost v skupni vrednosti (zaokroženo)	110,000.000
2. Vzdrževanje Inštituta za hmeljarstvo Zalec (v proizvodnem letu 1958)		75,000.000
3. Stimulacija proizvajalcev hmelja v obliki premij na večji hektarski		

Opomba: V usoto pod 1. so vštete vrednosti za gradnjo žičnic (nad 200 milijonov), za melioracije na porečju Savinje (nad 140 milijonov), za gradnjo sušilnih površin (blizu 300 milijonov) itd.

(Nadaljevanje s 53. strani)

zadruga, bosta primorana pridelati čim več in čim bolj kvaliteten hmelj! Drugače rečeno, čim več in čim boljši hmelj bo hmeljar pridelal, tem

več bo prejel kot plačilo za svoje vloženo delo.

Kmetijska zadruga vlaga reprodukcijski material na kg suhega pridelanega hmelja, to pomeni, da bo hmeljar prejel toliko več reproduk-

cijskega materiala, kolikor bo več pridelal hmelja! Druga vzpodbuda je premija, ki jo prejmeta pogodbenika pri ugodnejših tržnih pogojih, na dobro kvaliteto in izredno kvantiteto!

Med akcijo za kooperacijsko proizvodnjo hmelja pa so neogibno vzniknile nove želje, celo zahteve! Vsekakor se je povsem upravičeno porodilo vprašanje, kako urediti (vsaj zdravstveno!) zavarovanje, kajti kmet je v kooperacijski proizvodnji hmelja dejansko postal (vsaj v glavnem) vlagatelj svoje delovne sile.

To je nedvomno važno vprašanje, ki ga kaže rešiti že v bližnji prihodnosti!

Nadaljnje vprašanje je, kako zlagoma preiti na kompleksno kooperacijo? V sedanjem stanju še nismo dorasli, še nismo kos zahtevam modernega kmetovanja. Zemljišče posameznih kmetovalcev je še vedno preveč razparcelirano — razkosano. Zaradi tega še nismo mogli uvesti ustreznega kmetijskega kolobarja. To je naše delo v prihodnosti. Po našem prepričanju ga bo treba zelo hitro in resno reševati.

Zanimivo je, da prav hmeljna kooperacija sili kmetovalce v sklenitev kooperacijskih pogodb tudi pri drugih kulturah, na primer pri travništvu in krompirju.

Konec vseh koncev tudi ne moremo mimo trditve, češ da je bila kooperacija v hmeljarstvu mogoča le zaradi ekonomske moči kmeta-hmeljarja. Poudarjamo, da nikakor ne smemo pozabiti družbenih činiteljev! Že od samega začetka je pravzaprav vsa naša družba vlagala sredstva v hmeljarstvo. Prav zaradi obsežnosti družbenih vlaganj v celjsko hmeljarsko področje smo morali toliko bolj določevati smer hmeljni proizvodnji! Tako je že doslej odigralo odločujočo vlogo smotrno določevanje odkupnih cen.

Na temelju tega je razumljivo, da se je naše hmeljarstvo zadnja leta razvijalo organizirano in da smo le tako uspeli ustvariti pogoje za prehod na sedanje stanje. Nekajletne izkušnje v hmeljarstvu so nas usposobile, da smo mogli, čeravno ne zlahka, ponekod so bile objektivne ovire, še česče pa subjektivne, uvesti in poglobiti proizvodno obliko »zadruga — kmet«. Na tako akcijo so se morali pripraviti politični, oblastveni organi in zadružne organizacije. Trajalo je precej časa, da se je mogla ta oblika kooperacije izkristalizirati in da smo mogli izmenjati mnenja s slehernim proizvajalcem hmelja. Akcijo smo poskušali približati naši vasi, to je slehernemu proizvajalcu. Neposredno na vasi so se odvijala preračunavanja in razgovori raznih oblik s posameznimi kmetovalci, tako da so vsebinsko kooperacije mogli vsi in povsem doumeti. Trdimo, da smo le tako uspeli, da je po nekajmesečnem delu večji del proizvajalcev s kooperacijo zavestno soglašal.

Kooperacijsko proizvodnjo uvajamo tudi na drugih področjih in pri drugih kulturah. Izkušnje na hmeljarskem področju pa nam svetujejo, kako je treba začeti tudi na teh področjih, čeravno sklepamo pogodbe s kmetijskimi proizvajalci v nekoliko drugačnih oblikah.

Priznati tudi moramo, da nam je nekaj splošnih kmetijskih zadrug med akcijo »odpovedalo«, da je niso zmogli! Vzroki niso toliko objektivnega, kakor subjektivnega značaja. Zavoljo tega vsestransko proučujemo, kako bi tudi te kmetijske organizacije usposobili, da se bodo mogle pridružiti bolj naprednim, tistim, ki že pomagajo izpolnjevati naloge za modernizacijo in napredek splošne kmetijske proizvodnje.

Vodilno osebje v hmeljarskih kmetijskih zadrugah

Ne glede na siceršnja zatrjevanja v »Hmeljarju« so me zlasti ugotovitve tovariša Staneta Sotlarja, ljudskega poslanca v razpravi na zasedanju Ljudske skupščine LR Slovenije, 19. februarja 1959, nekako primorale na objavo tega »prikaza z ilustracijami«.

Katere so te ugotovitve tovariša Staneta Sotlarja?

1. »Vsa zadnja leta je zadružna mreža celjskega okraja (OZZ, KPPZ Zalec itd.) za potrebe hmeljarstva šolala tudi prepotrebno osebje, tako da so zdaj z njim naše zadružne organizacije tako preskrbljene, da jim je že moč »dihati!«

2. »Priznati tudi moramo, da... itd.«

Da ne bo treba ponavljati, preberite zadnji

odstavek gornjega poročila tovariša Staneta Sotlarja! (Tretji stolpec — spodaj!)

Med tistimi poskusi, kako razširiti in poglobiti spoznavanje splošne naše problematike, je treba vsekakor poudariti seminarje za člane zadružnih svetov in še posebne seminarje za predsednike ZS, ki jih je organizirala OZZ Celje.

1. Zadrughnim svetom 71 KZ (OLO Celje!) predavajo od 16. januarja 1959 do konec marca (vsak teden po enkrat in o enem predmetu) ustreznih predavatelji: strokovnjaki (agronomi!), ekonomisti, pravniki, zadružni funkcionarji itd. Seminarji na moč učinkujejo, kar je moč ugotoviti med drugim tudi na rednem in precejšnjem udeleževanju članov ZS!

2. V drugi polovici februarja 1959 je OZZ Celje organizirala dvoje uspešnih seminarjev za predsednike ZS! Oglejmo si program!

PROGRAM SEMINARJEV ZA PREDSEDNIKE ZADRUŽNIH SVETOV

Razvojna pot kmetijstva in socialistične preobrazbe vasi v FLRJ (Franjo Lubej, predsednik OZZ Celje).

Sodelovanje zadrug z individualnimi kmetijskimi proizvajalci (Inž. Veljko Križnik, direktor Inštituta za hmeljarstvo Zalec).

(Nadaljevanje na 55. strani, srednji stolpec!)

Stefan Pečolar, predsednik UO KZ Zalec, ki je prva na področju OLO Celje zaključila sklepanje kooperacijskih pogodb za proizvodnjo hmelja — s 100 %

V utemeljitev o splošni visoki ravni poznavanja družbene stvarnosti pri vodilnem osebju hmeljarskih KZ v OLO Celje priključujem še tale pomenek (v skrajnem obsegu) s predsednikom UO KZ Zalec, tov. Stefanom Pečolarjem:

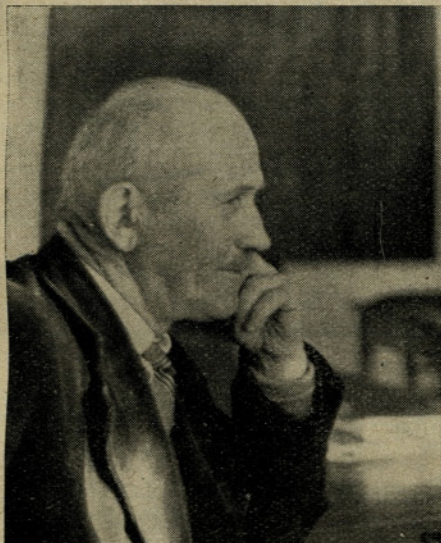
Vpr.: »Kako da je prav KZ Zalec prva v OLO Celje zaključila sklepanje kooperacijskih pogodb v proizvodnji hmelja s 100 %?«

Odg.: »Kaj bi ,krasnoslovili'! I. KZ Zalec je na izviru vseh razpravljanj in sklepanj KPPZ Zalec! Ni vrag, da ne bi, vsaj najbolj razgledani žalski hmeljarji, najprej spoznali vsebino vseh sklepov svojega poslovnega združenja! Kdor pa nekaj spozna — ne bo okleval!

2. Prvi je sklenil kooperacijsko pogodbo predsednik zadržnega sveta tov. Milan Krašovic, hmeljar, ki ga domala vsa dolina pozna kot vse-skozi naprednega in uspešnega kmetovalca. Tej ugotovitvi dodaj le še staro resnico: »Besede mičejo — vzgledi vlečejo!« In — konec!

Ne še! Tov. Milan Krašovic mi je med in po I. seminarju na Teharju dejal: »Noben pouk ne škoduje! Na Teharju pa so nam priredili nekaj koristnega s prijetnim!«

In je — že v proizvodnji hmelja!

Franc Lesjak, napreden hmeljar in predsednik zadržnega sveta KZ Tabor na I. seminarju pri »Mlinarjevem Janezu«, na Teharju pri Celju

(Nadaljevanje s 54. strani, tretji stolpec spodaj)
Zadruga v blagovnem prometu (Ernest Žvar, podpredsednik OZZ Celje).

Vloga in naloge zadržnih svetov pri ustvarjanju in delitvi dohodka ter gospodarjenju s sredstvi (dr. Peter Pavlič, pravnik Celje).

Neposredni proizvodni problemi in aktualne naloge zadržnih svetov (Franjo Lubej, predsednik OZZ Celje).

Perspektiva ekonomske politike v okviru FLRJ (Franc Simonič, sekretar OK ZKS Celje).

Zadržni sveti v mehanizmu družbenega upravljanja (Franjo Jeraj, podpredsednik OZZ Celje).

Ekonomske in politične osnove socialistične demokracije v FLRJ (Ludvik Gorenjak, tajnik OLO Celje).

Trojka prvih »seminaristov« za predsednike zadržnih svetov (z leve na desno): Martin Rebov, predsednik ZS KZ Celje, Milan Krašovic, predsednik ZS KZ Celje in Jože Povše, predsednik ZS KZ Trnava

Krašovic Milan — Žalec (pridelek hmelja 1953-58):

Leto	Stari nasadi	Novi nasadi	Skupaj ha	Pridelek v kg	Pridelek na ha
1953	1.75	—	1.75	3.056,5	1.746
1954	1.75	—	1.75	3.342	1.909
1955	1.75	—	1.75	2.870	1.640
1956	1.75	—	1.75	3.267	1.866
1957	1.75	—	1.75	2.788,5	1.593 toča
1958	1.73	0.42	2.15	2.231,5	1.242
Skupaj				17.555,5	9.996 : 6 = 1.666 kg (povprečno na leto)

Dolfe Zupančič, v krogu svoje družine, hmeljar iz Smarjete pri Celju je leta 1958 (prvič v življenju!) zasadil 76 arov zemlje s hmeljem in pridelal 318,5 kg suhega hmelja, dobre kakovosti, kar pomeni rekorden pridelek v prvoletnem nasadu! D. Zupančič je član UO KZ Skofja vas pri Celju.

V I. (17. II.—20. II. 1959) seminarju je bilo 32, v II. (24. II.—27. II. 1959) pa 28 udeležencev, to pomeni, da so gornji program proučili vsi predsedniki ZS v okraju Celje ter nekaj članov upravnih odborov. (8 predsednikov ZS s področja OLO Celje se je namreč udeležilo enakega seminarja v Ljubljani!)

In, vendar! — ... Da, in vendar ni moč zapisati, vsi, kajti na nesrečo so bile spet izjemne! Prav nikogar niso poslale v te seminarje Kmetijske zadruge: Laško, Smihel nad Mozirjem in Podčetrtek!

Vzroki? Kar pribijmo! Vse drugje, le v osebnosti ne!

Poglabljanju obzorij vodilnemu osebju v hmeljarskih kmetijskih zadrugah nameravam odrediti več prostora kdaj pozneje. Za tokrat le tole: Verjetno nikjer drugod ne skrbe zadržne organizacije za prosveto osebja toliko in tako uspešno, kot prav na hmeljarskem področju. Pa še nekaj! Ali je morda »dijaškodomska« proučevanje sodobnih družbenih vprašanj in tovariško pomenkovanje z vodilnimi okrajnimi javnimi delavci v izletniškem gostišču »Pri Mlinarjevem Janezu« na Teharju pri Celju — žrtev? Urednik

Avgust Fonda in Vinko Kolenc, prizadevna ter uspešna zadržna delavca na Polzeli

I. seminar za predsednike zadržnih svetov hmeljarskega področja OLO Celje je zaključen

Inž. Stane Marovt — Tone Sepec

Pot na svetovno razstavo v Bruselj

(Nadaljevanje in konec)

Potem, ko smo si ogledali Bruselj, smo se obrnili proti prizorišču svetovne razstave. Čim bolj smo se bližali razstavnemu prostoru, tem večji in gostejši promet je bil. Na tisoče rado-vednežev si je prišlo ogledat razstavo, saj je bila ena poslednjih nedelj pred koncem razstave. Prav na ta dan so menda dosegli rekorden obisk, nekaj več kot 600.000 obiskovalcev. Kljub velikanskemu razstavnemu prostoru, smo se v mravljišču narodov le s težavo premikali. Vsi paviljoni so imeli kopicico obiskovalcev. Skozi paviljone sva romala z beležnico, ker sva si hotela nekatere zanimivosti podrobneje ogledati šele naslednji dan. Sedaj pa o razstavi sami! Dosti so že pisali o tej svetovni atrakciji in ker so bili to počevini poklicni časnikarji, so svojo nalogo prav gotovo bolj opravili, kot bova midva. Zato ne bova dolgozvela in naj nama bralci ne zamerijo, če so morebiti več pričakovali.

Za svetovno razstavo v Bruslju velja pač, da je storil tisti, ki si jo je ogledal najbolj prav, ker še z največjim besednim zakladom ne moreva povedati vsega, kar sva videla. Bilo je nešteto čudovitih reči, ki jih skorajda ne moreva opisati. Hkrati pa nisva utegnila, da bi si vsako reč posebej ogledala.

Precej naglo bomo preleteli paviljone in se ustavili le ob najzanimivejših rečeh ter jih skušali oceniti. Kar levo od vhoda je stal ponosni »Auditorium«, v katerem je lahko tudi vsak laik zaslužil mogočen vzpon znanosti in tehnike, posebej še v nuklearni fiziki. Nasproti »Auditoriju« je stala hiša sodobne umetnosti. En dan bi bil prekratek, da bi si lahko ogledali lepote moderne likovne umetnosti Atomium, simbol razstave in nove dobe, je bil središče razstave in pozornosti obiskovalcev. Z najmodernejšim dvigalom, 6 m na sekundo, smo se v hipu znašli v zgornji krogli, ki je bila 102 m visoko nad razstaviščem. Povezava teh 7 velikih krogel iz aluminija, ki imajo premer 18 m, je bila nedvomno edinstvena in veličastna. Temu primerna je bila tudi cena vožnje z dvigalom, namreč 50 belgijskih frankov, t. j. okoli 800 din. Od paviljonov je imel seve največ obiskovalcev gigant Združenih držav Amerike in pa ruski. Rusi so nemara pripeljali preveč vsega, ker je obiskovalec lahko videl prav vse, kar si je zaželel; dlje časa pa se je pomudil pri zvestih posnetkih vseh treh sputnikov, toda brez Lajke. Amerikanci so imeli dovršeno barvno televizijo, robote, cirkaramo itd. V francoskem paviljonu pa je vladal nered, kakor pač tudi v deželi sami...

Všče nam je bila arhitektonika paviljona, delo slovitiga Francoza arhitekta Le Corbusiera. Angleži so pokazali močno in precizno industrijo strojev in motorjev, posebno letalskih. Nemški paviljon ni bil preveč domiseln. Bil je tak, kakršni so pač Nemci sami... Zanimiv pa je bil nizozemski, poln cvetja in toplote. Najbolj so podudarili svoj večni, mogočni boj z morjem. Videli smo miniaturno ponazoritev njihove nadčloveške borbe z morjem. To nam je vtilo občudovanje in spoštovanje do tega ljudstva. Skandinavske dežele in Danska so v okusno opremljenih paviljonih povedale, da sta jim zemlja in njeno bogastvo temelj vsega gospodarstva in visoke življenjske ravni. Paviljoni manjših narodov so bili skromni, izvorni in lepi. Nevsiljivo so prikazali svoje gospodarstvo in tehnični napredek.

Omeniti morava še najlepšega — češkega. Svoje gospodarstvo, industrijo, kmetijstvo in obenem velik tehnični napredek so znali prikazati jedrnat in zanimivo. Jugoslovanski paviljon je bil arhitektonsko lep, toda znotraj prazen. Prav tako ne moremo kaj posebnega reči o ostalih paviljonih.

Nato smo si ogledali paviljone Brazilije, Mehike, Argentine in ostalih dežel Južne Amerike. Preko Pacifika smo se radi pomudili pri živih, lepih sestrah gejš dežele vzhajajočega sonca. Preko Kitajske in manjših azijskih narodov in ogromne Indije smo se vračali na Bližnji vzhod. Sleherni narod je po svojih močeh sodeloval in privabljal s svojimi zanimivostmi številne ob-

iskovalce. Z nekoliko fantazije smo v resnici potovali po vsem svetu.

Belgijci so se ponašali s svojim obsežnim paviljonom »Kongo«. Obiskovalce so hoteli prepričati, da so zelo človekoljubni s svojimi kolonialnimi narodi in da skrbijo za pravice in razvoj črnih narodov v velikanskem afriškem Kongu. Če je to res, je prav, saj je Kongo »zlata jama« za Belgijo.

Se in še bi lahko naštevali lepote paviljonov in posebnosti ostalih objektov na razstavi. Ne smemo prav tako mimo moderne arhitekture. Oblike in smeri nove arhitekture so bile prav drzne in silovite.

Splošen vtis je bil nedvomno mogočen, četudi s primesjo rahlega razočaranja. Zakaj je bilo tako, je težko uganiti. Morda je bilo preveč gole tehnike in premalo človečnosti.

Tretji dan smo si ogledali mesto Antwerpen, (Anvers). To je staro mornariško mesto z velikanskimi pristanišči in leži 46 km stran od Bruslja. Veže ju nova, najmodernejša avtostrada, ki

Pogled na vhod na razstavo

so jo zgradili za svetovno razstavo. Vožnja po 48 km dolgem pristanišču z nešteti bagerji in ogromnimi skladišči kaže, kakšne velikanske količine blaga gredo skozi to luko. Posebnost tega pristanišča so veliki betonski bazeni, v katere prevažajo ladje v času plime in oseke. Z bazeni odklanjajo posledice visoke razlike med atlantsko plimo in oseko. Turiste privabljajo tudi različne zanimivosti. Sredi mesta stoji tridesetnadstropni nebotičnik. Zelo lepa je katedrala z Rubensoviimi originalnimi platni. Prav tako je zanimiv spomenik, ki priča o nastanku mesta itd. Posebna zanimivost mesta pa je 6 km dolg predor s širokim cestiščem pod reko, ki povezuje staro mesto z novim. Peščem je namenjen posebni tunel s tekočimi stopnicami.

Rodovitne in urejene kmetijske površine med Brusljem in Antwerpenom so ogledalo visoko razvitega belgijskega kmetijstva. Visoka proizvodnja v Zahodni Evropi in tudi v Belgiji je rezultat vrste ukrepov, kot so arondacija zemlje, komasacija (zložba) kultur, kompleksna uvedba mehanizacije itd. Na vse te reči se pri nas šele pripravljamo. In če k temu dodamo visoko strokovno usposobljenost zahodnega kmeta, ni čudno da je tudi na ravninah belgijske dežele zacvetelo kmetijstvo. Ne bi se zadrževali pri poljskih kulturah, ki jim mi z uvedbo sodobnejše agrotehnike že sledimo, in se jim z visokimi hektarskimi pridelki že približujemo. V poljedelski proizvodnji ni za nas več nobenih skrivnosti. Toda, kako so mogli v Zahodni Evropi, posebno pa Belgijci razviti tako živinorejo, pa je za nas še vedno skrivnost. Nekaj števil: na 100 ha obdelovalne površine redimo v FLRJ 35 glav odraslih goved, na Danskem 115, v Belgiji pa preko 120. V FLRJ beležimo proizvodnjo 1000 kg mleka na kravo v enem letu, na Danskem pa preko 4000 kilogramov, v Belgiji pa blizu 3600 kg. Velikanske razlike. Res je, da je v teh deželah konfiguracija zemlje dosti ugodnejša, in je zaradi tega moč izvesti na travnatem svetu vse agrotehnične ukrepe. Tudi klima je ugodna za bujno rast trav-

Toda vse to samo do neke mere koristi živinorejcem. Odločilnejši je način izkoriščanja travnatega sveta. In ko k temu prištetemo še pasmo, selekcionirane živali, ki dobro izkoriščajo krmo, nam bo vsaj malo razumljiv ta silovit napredek v živinoreji.

Belgija je torej idealna živinorejska dežela z najboljšimi talnimi in klimatskimi pogoji za travništvo in pašništvo. Ze pri potovanju skozi Francijo smo ugotovili, da travnikov v našem pomenu besede nimajo več, marveč so se travniki že zdavnaj spremenili v večno zelene čredniške pašnike. Se bolj intenzivno pa znajo travnati svet izkoriščati Belgijci, ki so se od vseh zapadnjakov najbolj specializirali za živinorejo. Pod vplivom vlažne atlantske klime, ob najboljši negi in gnojenju, predstavljajo čredniški pašniki ogromen vir krme (paše) za živino preko celega leta. In takih travnikov imajo v Belgiji več kot kjerkoli. V najintenzivnejšem izkoriščanju travnatega sveta s čredjenjem in pašo preko celega leta, z visoko proizvodnimi živalmi, največ irizjske pasme, bomo našli odgovor na »skrivnost«. Sicer pa, ali nimamo pri nas podoben primer? Da, prav blizu! Na obratu Založe, kmetijskega posestva Sempeter! V letu 1958 so se kljub nekoliko neugodnejšemu vremenu prepaše od začetka maja do novembra na približno 11 ha vzorno urejenega čredniškega pašnika 104 krave mlekarike. Le po nekaj dni so se pasle krave na drugih površinah. Izračun na podlagi proizvodnje mleka, z odbitkom dodatne krme (seno, krepka krmila) je pokazal, da je vsak hektar tega visokoproduktivnega čredniškega pašnika dal paše za 7600 kg škrobne (hranilne) vrednosti. To je 5–6-krat več kot travnik z okoli 40 q mrve. Tu je skrivnost in v tem bomo morali iskati rešitve v naši živinoreji. Pot bo bržčas še dolga. Saj ne znamo, ali pa nočemo urediti niti naših travnikov.

Zadnji dan smo si znova ogledali bruseljske zanimivosti, ki smo jih prvi dan videli le mimogrede. Zvečer smo se odpeljali z vlakom, preko Nemčije, domov. Obdajali so nas kar prijetni občutki, čeravno še ni poteklo deset dni, odkar smo se poslovili od domovine. Takrat sem se spomnil izgubljenih pogledov številnih emigrantov, ki so nas vsak večer čakali pred hotelom in se hoteli pogovarjati z nami. Iskali so košček domovine v nas, ki so jo tako nepremišljeno izdali. Slehernemu smo brali v očeh, da so vse besede o njihovem lepem življenju laž, prav gotovo pa je najtežja za emigranta zavest, da je ostal brez doma, domovine...

V Kölnu smo si v dveh urah ogledali Kölnsko katedralo in z roba pločnika le poškilili v mesto. In že smo udobno zleknjeni v turističnih spalnih vagonih brzeli skozi noč proti Münchenu. V pozem jutru smo se izkrcali v tem milijonskem mestu s programom za ves dan. Mogočna bavarska metropola se nam ni zdela kaj prida zanimiva. Morda pa smo bili že preveč utrujeni in naveličani velemest, truša in tempa, ki ga nismo vajeni. Kar veseli smo zvečer poiskali vlak, ki nas je preko Avstrije približeval domovini. Nismo vedeli, kdaj smo prešli nemško-avstrijsko mejo, pa tudi na avstrijsko-jugoslovansko nismo imeli sitnosti. Veseli smo bili naše govornice, prijaznih krajev, domovine.

Spet sva se spomnila emigrantov in vesela sva bila, da nisva med njimi...

PRODAM sušilnico za hmelj à 16 m². Naslov v Inštitutu za hmeljarstvo — Oddelek za kemijo ali v uredništvu »Hmeljarja«.

PRODAM 3.000 hmeljev v zelo dobrem stanju. Cena po dogovoru. — Pristovšek Vinko, hmeljar, Drešinja vas št. 17, p. Petrovče.

PRODAM kompletno, zelo dobro ohranjeno sušilnico za hmelj à 4 m². — Franc Kač, hmeljar, Ruše št. 6, p. Petrovče.